

Живко Чинго

СУРАТИ

Менипеја во седум слики

ЛИЦА, ГЛАСОВИ И ПОЈАВИ

ЦРЦКО, ПРЦКО, БАБАРСКО КРАЛЧЕ, ЦАРЧЕ
ДЕДОТО НА ЦРЦКО, СТАР ОВЧАР
КРЧМАРОТ
ЌЕРКИЧЕТО, ЌЕРКА НА КРЧМАРОТ
МАЈСТОРОТ
ПРВИОТ КАЛФА
ВТОРИОТ КАЛФА
ЕМИНЧЕ, СУЛТАНЧЕТО
ЗЕЛЕНИОТ ПРИНЦ
СИНИОТ ПРИНЦ
БЕЛИОТ ПРИНЦ
ДЕДО ЛУ
ДРУГИОТ ДЕДО
БЕЛИОТ ДЕДО
ТЕТКАТА, ВЕШТИЦА, ПРИНЦЕЗА
ПРВАТА ВНУКА, ВЕШТИЦА, ПРИНЦЕЗА
ВТОРАТА ВНУКА, ВЕШТИЦА, ЦАРИЦА
ПЕТЕЛОТ, БАБАР
НУНКОТ БАБАР (МОМАТА)
ВЛАДИКАТА, БАБАР
ПАЖОТ, БАБАР
МЕЧКАТА, БАБАР
ВОЛКОТ, БАБАР
МАЈМУНОТ, БАБАР
ГАВОЛОТ, БАБАР
ЛАВОТ, БАБАР (МАЈСТОРОТ)
ЛИСИЦАТА, БАБАР
РАБОТНИКОТ ЗЕЛКАР (ПАЖОТ)
ВТОРИОТ РАБОТНИК
ГОСПОДИНОТ СО ДРВЕНА ВРАТОВРСКА
ПРВИОТ СЛУГА
БАЈРАКТАРОТ
ГЛАСОТ ОД ХОРОТ

ГАЈДАЦИЈАТА
ОВЧАРЧЕТО
ПРВИОТ АМАЛ
ВТОРИОТ АМАЛ
ПРВИОТ КУПУВАЧ
ВТОРИОТ КУПУВАЧ
ПРВИОТ ПРОДАВАЧ
ВТОРИОТ ПРОДАВАЧ
БАБИЧКАТА
ПАЗАРЦИЈАТА
СВИРАЧОТ
БАБАРИ, ОВЧАРИ, ПАЗАРЦИИ,
СЕКАКОВ НАРОД И ЕДЕН ГАЈДАЦИЈА
НЕПОЗНАТ

Прва слика

(Утро. Место пред „Кралската крчма“. Спремно за пречек, ден пред празникот. На средината царскиот престол, тронот, го зачистува Керкичето, му се восхитува. Наспроти крчмата се наоѓа, „Царската ковачница“. Мајсторот и калфите во голема работа, круната се кова.)

Појава 1

МАЈСТОРОТ: Вино! Вино! Вино, пезевенци!

ПРВИОТ КАЛФА: Свони, плускоти, свездиња летаат од круната царска!

ВТОРИОТ КАЛФА: Браос, Мајсторе, ко гевреѓе крунчето го свитка!

ЕМИНЧЕ: Вино, Господине Крчмару! Брзо да го завтасаме Мајсторот, налет, за една авланка да не се срамотиме!

СИТЕ: Вино! Вино! Вино!

КРЧМАРОТ: Аждеја! За едно круне мокано, сето вино ми го цицна! Девет бочки цели, отрув!

ПРВИОТ КАЛФА: Круничето, Господине Крчмару, како Деница свети!

ВТОРИОТ КАЛФА: Од таа светлост и да ослепи чоек, алал!

ЕМИНЧЕ: Блазе си му, Бате, тој што ќе ја носи, по него ќе тргнат и голи и боси! *(за себе)* Ќе ја носи, а после како последен ќе проси!

СИТЕ: Вино! Вино! Вино!

(На враќање, безобразниците, сите со ред, на шега, непристојно ќе му се натопрат на Ќеркичето.)

ПРВИОТ КАЛФА: Свршена работа, Ќеркиче, само уште два-три штрафа! Ха-ха *(Одат.)*

Појава 2

(Доаѓа Црцко, Прцко, со едно вреќуле на рамо. Лут е како пес, ни пет ни шест, седнува на тронот. Вреќулето го зема в скут.)

ЦРЦКО, ПРЦКО: Ба ти алот, за едни трици нозе ми отпаднаа!

ЌЕРКИЧЕТО: Леле, јас црна! Кај седна, бре, недугаво момче, нешто да не си слеп!

ЦРЦКО ПРЦКО: Не сум слеп, ама набрзо ќе оќоравам. Дупла, снаиче!

ЌЕРКИЧЕТО: Бре мавни се од царскиот стол, шутраче низаедно!

ЦРЦКО ПРЦКО: Ба ти алот, би ти кралот! Јазак, трици со борина да бараш по веков!

ЌЕРКИЧЕТО: Разбери се улаво овчарче, стани, не прави; си белџа, кај е за тебе кралски стол!

ЦРЦКО ПРЦКО: *(Само за малку ќе стане, гледа, потоа долго, долго се гледаат со Ќеркичето)*. Кралски стол, прцул еве пак ќе седнам!

ЌЕРКИЧЕТО: Леле јас црна! Тој си прцка на царскиот трон, бре слон *(со арно)* Аман до Бога, бегај од тоа свето место, зашто принцојте аку те најдат тука седнат, без глава ќе шеташ по веков!

ЦРЦКО ПРЦКО: Ми свери мене за принцојте, снаиче. Трици ми требаат за овчињата. Еј, трици!

ЌЕРКИЧЕТО: Еј, кутриот тој, абер немаат кој се и што се принцојте! И уште и душата ќе ти засвири, овчарче, во часов аку нестанеш од царскиот трон!

ЦРЦКО ПРЦКО: Не, нема да станам, сестриче. Баш со кејф би сакал да ги запознам силните принцој!

ЌЕРКИЧЕТО: Брзо ќе ги запознаеш, несреќниче, ама уште побрзо ќе заборавиш самиот кој си и што си! Ох, не ќе го спаси ни жалното блеење на неговото стадо, младо зелено фира ќе оди!

ЦРЦКО ПРЦКО: Трици, луѓе! Трици, браќа! Најарно ќе ми блееш ти, снаиче, како ѓурѓевденско јagne ќе ми блееш, само еднаш кога би пробала на мојава шупелка красна!

ЌЕРКИЧЕТО: Боже, заканата му е ептен гласна и толку божја и јасна.

ЌЕРКИЧЕТО: Сирота јас; не знам што да мислам, Боже, или нешто кус е во умот, или, недај господе, сета умштина во берикетникот му пошла, трето нема. Понедугав е дури и од принцојте, како да е крал или цар, токму така превртено постапува. *(мала пауза)* Недокрстен, недокрстен ама како цар лично си седна, таман!

ЦРЦКО ПРЦКО: Трици, снаиче! Трици! *(Со солзи му се наполнуваат очите, го одврзува вреќулето)* Гледај, снаиче, види жити бога, чиста вардарка, зрно од зрно се дели, чисто злато, а се мели само за Ден или, недај боже, за таков ред, како задуша пресна, пробај блага е како шеќер! А де, не пукни во кожинката, ни за ова злато трици не даваат. Трици, крма за овчињата снао!

ЌЕРКИЧЕТО: За греота, голема ти била неволјата!

(Ќеркичето ја става раката во вреќичето, пипка, раката сè подлабоко и оди, почнува и таа солзички да рони)

ЦРЦКО ПРЦКО: О, господе, леб за трици!

ЌЕРКИЧЕТО: Златен берикет, Златен, Златен! *(пауза)*

Појава 3

(Истите и калфите, повторно одат по вино.)

КАЛФИТЕ: Вино! Вино! Вино! *(Како стаписани застануваат пред тронот, гледаат со ококоравени очи, очи ќе им испаднат)*

ПРВИОТ СЛУГА: Е, баш фино! На здравје, цицијо! *(одат)*

СИТЕ: Вино! Вино! Вино!

КРЧМАРОТ: Бре, локач! Принцојте само што не втасале, а круната сè уште не е стокмена! Деветнаесет бочки, отрув!

ПРВИОТ КАЛФА: Свршена работа, Господине крчмару!

ВТОРИОТ КАЛФА: Уште за оцку, Господине крчмару!

ЕМИНЧЕ: Жими Алах, свршено, за мерак е стокмено круничето!

СИТЕ: За оцку, ха, ха, ха! *(Покажуваат кон Црцко и Ќеркичето)* Вино, Вино. *(одат.)*

КРЧМАРОТ: Ајрлија ти работа, муштеријо!

ЦРЦКО ПРЦКО: Ајр и берикет, газда!

ЌЕРКИЧЕТО: Берикет златен, тако мил, ама трици немаат, јок! *(Ја вади раката, му покажува од житцето).*

ЦРЦКО ПРЦКО: Трици, газда! Трици!

КРЧМАРОТ: Псето крasto, бегај мавни ми се од пред очи, трици! Таму, горе во планината, на бачило јади трици! *(Како последен човек, го тера од крчмата. Во истиот час се слушаат чудни музики, де барабани, маршовска, војна музика, де гајди и*

писки, ни далеку ни блиску, ама тука се. Оди на пречек заедно со Керкичето.)

КЕРКИЧЕТО: Леле јас црна, принцојте! *(Се свртува и повторно, како од земјата да изникнал, на тронот го гледа овчарчето)* Принцојте! Принцојте! Принцојте!

Појава 4

(Крчмарот, Керкичето, ги дочекуваат принцојте. Прв е Бајрактарот, со зелено знаме, сè во овој зелен тон, таква е лозата на принцот. По бајрактарот, Дедото и Внукот принц, а по нив слуги, слугинки, голема бабарска свита, натоварена со кошиња, разни подароци, прасулиња, јагниња, кокошки, петли, квичење, блеење, кокурикање итн.)

КРЧМАРОТ И КЕРКИЧЕТО: *(Во еден глас)* О, заповедајте, повелете!

БАЈРАКТАРОТ: Принцот Дедо Лу Лу и Принцот Внук Лу Лу Ле.

КРЧМАРОТ: О, вели, вели!

ДЕДОТО: До крај се кажува зборот, Крчмару!

КЕРКИЧЕТО: Вели - Величество, заповедајте, повелете! *(Со рака на свирачите и слугите им покажува во крчмата, сè живо таму ќе в тера. И додека трае овој џумбуз, Керкичето брза кон тронот, да спаси што може да се спаси!)*

Појава 5

КЕРКИЧЕТО: А вие, овчарче, пак тука!

ЦРЦКО ПРЦКО: Тука, снаиче, ми пука! *(Брзо го одврзува врекулето, само врвцата ќе му остане в раце. Љубопитниот Принц ги остава Дедото и Крчмарот, како маѓепсан доаѓа кај тронот.)*

КЕРКИЧЕТО: Леле, принцот! Господи, кај да го скријам! *(Гледа кон небото и приицот, а го крева прво skutничето, потоа фустанот и таму му покажува да се скрие).* Наведни глава, овчарче младо, и молчи, терај си ја народната, наведната глава сабја не ја сече! *(кон принцот)* О заповедајте, повелете, принцу најличен во веков и светов! *(се наведнува, божем ја бацува принцезата, го бацува Црце)* О, принцу мој, Трај Црце, трај срце!

ЦРЦКО ПРЦКО: Ќе го сечам, снаиче, аку овој кенгур е принц!

КЕРКИЧЕТО: Принц е, чист принц! Од воспитание принцојте си се немтури, трај! Аман трај и не туку колни се во што не треба, греота е, срамота е ... *(Му ја враќа главата на место)* О принцу мој,

гледајте, погледајте, Мајсторчето лудо, од царскиов стол направи чудо!

(Принцот ќе сака да седне на тронот, Ќеркичето го запира.)

ЌЕРКИЧЕТО: Тита, принцу мој! *(Благо го покарува како дете)* Стрпете се до утре, а и круната сè уште не е доделкана, дијамантчињата баш сега ги редат!

КАЛФИТЕ: Вино! Вино! Вино!

ЌЕРКИЧЕТО: О, заповедајте, повелете!

(Под едната рака ќе го земе Прцко, под другата Принцот и заедно со сите трчаат во крчмата. Ги викнува сите внатре а самата повторно се враќа кај тронот, зачистува, се восхитува.)

Појава 6

(Крчмарот и Дедото Лу Лу)

ДЕДОТО ЛУ: Зборот збор, даваш беса.

КРЧМАРОТ: Сто, жими тронов!

ДЕДОТО ЛУ: Беса бес круната!

КРЧМАРОТ: Со чест и бел образ, тајната!

(До трипати така си го подгризуваат малото прсте, штом ја зеле бесата се прегрнуваат. Крчмарот многу заинтересирано ќе праша: „Зборувајте, Дедо Лу, во што е работата?!“ И ќеркичето ги гризи прстињата)

(Пауза)

ДЕДО ЛУ: Момичкава чија е, имаш доверба во неа?

КРЧМАРОТ: Ќерка ми е, Дедо Лу! Како да ви речам, деца!

ДЕДО ЛУ: Машала, да е жива! А ќеркичке, стори му го овој себап на Дедо, ослободи ме, чедо, од крпешкиве срамни! *(Сиот во пазувите и џебовите е искрпен со сижими)*

ЌЕРКИЧЕТО: У море Дедо, како со магарешка да ми те крпеле!

ДЕДОТО ЛУ: *(За себе)* Ѓаволот тебе да ми те закрпи, Ќеркиче! Со што морало, чедо, аманети!

КРЧМАРОТ: Чудно, што ќе биде оваа голема тајна?!

ДЕДО ЛУ: Државна, побратиме!

(Му подава куп хартии што ги извади од пазувите и џебовите) Читај! *(Дедото Лу, очигледно, нема повеќе што да разговара, конецот, сижимот си го собира, цело клапче)* Крчмарот се задлабочува во хартиите, око не трга од нив, со левата рака се

крсти).

КРЧМАРОТ: Ситен шеќер, тоз шеќер, 121 кило! Калапчиња 161, Молам, ај да се разболи човек, лекувај го, спасувај го! Леб, брашно, Тип, 400, Тип 500, ај да те видам умри! Бре, солта севтинала за 10 пари, браос, заколи се, соли се, солта без пари, бадијала!

Појава 7

(Нови музики, добоиш, сурли, тапани, гајди, тоа за миг ќе го спречи во читањето, но не ќе го тргне, тука му е умот. Керкичето оди и ги дочекува. Овој принц е во знакот на сината боја, такво му е коленото, такво му е знамето, такви му се луѓето.)

КЕРКИЧЕТО: О, повелете, заповедајте, *(ги внесува во крчмата)*

КРЧМАРОТ: О, повелете, заповедајте, *(само така ќе изговори продолжува да чита)* Влезен број два, артикал кафе, кафе панама, стара цена 1650, нова цена 2350, кафе кенија, стара цена 1700, нова 2300, кафе сантос, стара цена 1700, нова 2350, кафе арабика, стара цена 1350, нова 2340, Без десет динари цела илјадарка, Кафе арабика, кафе арабика, кафе арабика! *(пауза)* Без гајле, помина, цените се од 1965, реформски! О, повелете, заповедајте!

(Се поклонува, се укочува, се што ќе се поклони се укочува. Бајрактарот сака да го најави новиот Дедо и Принц, занемува! Само Дедо Лу не го фаќа никаква магија. Новиот принц, закочен — закочен, со потскокнување оди кон тронот. Без душа, речиси, ќе втаса, ќе сака да седне!)

ДЕДО ЛУ: Не е тоа, Внуче, за какано газе!

(Доста - за голема узбуна. Се наеднаш се ослободува, Од крчмата излегува Зелениот принц, на бој со Синиот со натопорени иштикој, се мечуваат. Сепак најзакрвени се Дедовците, еден спроти друг како две лоши јариња. Вино, Вино, Вино калфите одат во работилницата, Прцко Црцко во сиот тој метеж пак се добрал кај тронот, седнал сонува. Крчмарот глава не вади од хартиите, Дедовците, рековме, први ја почнаа кавгата.)

ДРУГИОТ ДЕДО: Какано газе, Повтори де, Принцу Лу Лу, арно да го чујам поганиот збор! За вистината чесна!

ДЕДО ЛУ: Клетва земам, Принцу Лу Лу!

ДРУГИОТ ДЕДО: Јазак, срам да те биде, аро! Принц, думаш не те знам.

ДРУГИОТ ДЕДО: Старо! Те знам, те знам, цел свет ми те знае што мирисливо Цунцуле ми си ти, шербет!

ДЕДО ЛУ: А јас не те знам, газов не те знам! Пту!
ДРУГИОТ ДЕДО: Кому бре пту, мене! Јас тебе трипати пту!
(Дедовците се плукаат, се ракаат, Принцојте жестоко се борат.)

Појава 8

(Во меѓувреме, нови музики, доаѓа Белиот принц со Дедото, Керкичето ги дочекува слугите, ги носи во крчмата, а новиот принц веднаш се вмешува во борба, сега првите двајца се свртуваат кон храбриот бел принц, истата работа се случува и со дедовците, двајцата сега се свртуваат кон Белиот дедо, Крчмарот чита и се поплукува в пазува.)

КРЧМАРОТ: Прво беше Лате, другарот Лате. Другарот Лате повладеа две години и три месеци. Многу, премногу! Латета го чпиунира братучед му Паунко Соколески, го зедоа кутриот Лате, сс постави Паунко, другарот Паунко Соколески. Другарот Паунко повладеја една година и седум месеци, толку! Многу, што е многу многу е, рекоја. Паунко беше чпиуниран од кумот Јакимче Алилуески, го зедоа Паунка, се постави другарот Јакимче Алилуески. Другарот Јакимче повладеја една година и два месеци, Многу! Го зедоја Јакимчета, го наместија Цветана, другарот Цветан Пауноски... Многу, многу! Го зедоја Цветана, се постави другарот Бошко Корнакоски, Многу, многу! Го зедоа другарот Бошко, се постави другарот Ангелче Белчески, Многу, Многу, не знам колку и во кое време беше! (мала пауза) (Нови хартии, повторно се задлабочува, но не знаеме што чита повеќе, од него само еден збор веќе само еден збор може да се чуе; читајќи, туку ќе си рече. „Копец на устата, човеку!“

Појава 9

(Црцко Прцко на тронот, во занес.)

ЦРЦКО ПРЦКО: Лебами, ноќеска на сон како да седев на истиов трон! Очи да ми пукнат, овци, сè живо, ова беше местото, а и столчево! (се подумува) Имаше уште нешто, ама оти ептем умот во триците што ми беше, заборавив, тоа нешто некако ми избега вешто! Не знам, а местово и столов, токму како на сонето слатко!

(Седнат е нога на нога, токму како некој крал. Вреќулето му е в skut, задуман во сонот, врвцата полека ја одврзува, врзува.)

КРЧМАРОТ: *(Од еден до друг) Копец на устата, човеку! (прво ги замолчува дедовците, потоа принцојте, се штама), (долга пауза.)*

ЌЕРКИЧЕТО: *(Од вратата на крчмата) Црце срце, кај си седнал душо! (просто ѝ се откинува, повторно се оживува, Принцојте брзо ќе го обиколат, не само тие тројца, туку колку сакаш имало принцој на светов, чудо, како од земја да изникнаа! Одмазднички принцојте го бодат во вреќулето, на штитој го креваат вреќето, житото се растурива насекаде. Ќеркичето ќе повте да го собере во скутничето, но страшните и силни принцој не оставаат, бодат сè живо и мртво, бодат, крвнички газат по лебот.)*

ЦРЦЕ ПРЦКО: *(Станува, газум газум газум оди) На очите да си згазите, колку ма леб се гази! (Оди и се залепува за сидот од ковачницата.)* Принцој, гомна, брбушки!

Појава 10

(Мајсторот со круната излегува од ковачницата, со големи клешти високо ја кренал. Сите маѓепсано гледаат во круната.)

КАЛФИТЕ: Круната, народе, Да живее царот!

МАЈСТОРОТ: Вино! Вино! Вино, пезвеници!

СИТЕ: Круната! Круната! Круната!

МАЈСТОРОТ: Прво вино, деца! Арно да се натопи круната, на трезвена глава ќе стои!

(Едни вино, други круната ја слават, сите одат в крчма.)

КРЧМАРОТ: *(Се созема, мафта со хартиите)* Нови цени!

Нови цени!

(Оди во крчмата)

Појава 11

(Прцко Црцко и Ќеркичето)

(Ќеркичето бара, одбира од поздравите зрна, божје, со каков дикат ги собира во своето раче.)

ЌЕРКИЧЕТО: Злато! Злато! Златен!

ЦРЦКО ПРЦКО: Соништа, лага! Трици не најдов, житото ми го изгазија... Подалеку од сонот, бегај од тронот! *(куса пауза)* Оваа царска крчма, ко пијана сета од темелот до врвот се ниша, бегај!

ЌЕРКИЧЕТО: Многу ми те боли Црцка, срцка?!

ЦРЦКО ПРЦКО: Не, снаиче, ич не ме болит! Не ме болит оти имат вратка, слатката вратка ми ја стопли сета мака!

(Брзо оди, Керкичето најмирно си грицка од зрнцата со голем шитав и апетит.)

КЕРКИЧЕТО: Море благо зрнце, секси!

Втора слика

(Пладне, истото место. Штама, сè заспало на веков, самува тронот.)

Појава 1

(Тетката Вештица со двете Внуки вештичиња, со голем дикат доаѓаат кај тронот.)

ТЕТКАТА: Без гајле, лични внуки! Во овој век, денската магија пофаќа од ноќната!

ПРВАТА: Сполај богу, спијат како топој!

ВТОРАТА: Вечен да им е сонот, Сестричке златна!

(Прекапана е, уморна, како маче ќе се свитка на тронот.)

ТЕТКАТА: А сега, човеку да си ја свршиме работата света, како што прилега на редот! Во мир и спокојство тронов да се свети, утре на него цар, крал ќе седи!

ВТОРАТА: Ајрлија да му е столов, за век да си ја ќердоса круната!

ТЕТКАТА; Мирудиите чудотворни, Внуко, молам!

ПРВАТА: Е, што ќе миросуваме овде, златна Тетко, сè на отров мириса. Од миризбата лоша светилово ми се зеде!

(Куса пауза)

ВТОРАТА: Ах, Рајче, Рајче, мајче мајчино, еден ден ќе мораш да ми платиш за ова!

ПРВАТА: Гадно, се смрди!

ВТОРАТА: Ах, Рајче, Рајче!

ПРВАТА: Не бидете медитативна, сестричке, гадости! *(Со шамиче си го затина носето, со мирис се прска)* Смрди! Смрди! Смрди! Кое ќе биде ова пусто место, Тетко мила, од кај се најде оваа поганија страшна, ни со оган овдека вака не ќе се доисчисти!

(Тетката и Првата Внука седнуваат на една маса близу тронот.)

ТЕТКАТА: На што ти удира, Мила, ај да ти го пробам носето?

ПРВАТА: Речи на што не смрди, Тетко! Аку не погодам без носе да останам, рамна во лицево како селска питуличарка да одам по веков и светов! Смрди, корни!

ВТОРАТА: Ах, Рајче, Рајче, расцутени багреми, пчеличиња, мед!

ПРВАТА: Прво и прво ми смрди на лук и кромид!

ТЕТКАТА: Ах, јас кутра, што ќе правам со тебе Прва внуко! Младо зелено, во облог се фаќаш, за нешто што несфаќаш! Добро, на што друго ги удира?

ПРВАТА: Добро! Не е добро, Тетке мила! Дваесет илјади една главичка, отров! Доста удира и на кисели краставичиња, на магарешки плескавици, корни од пиперкојна и расолојна, тиквојна, празојна, кокошкојна, на болви и трици!

ВТОРАТА: Трици нема, јок!

ТЕТКАТА: Да, трици нема, јок! Нејсе, другото сè ти е на место, што уште те пече!

ПРВАТА: Смрди на буреќ со спанаќ мувлосан, сто илјади кило! Златна тетко, било било ова не било, сто илјадарчиња кило спанаќ!

ВТОРАТА: Чернобилие, сестричке, изобилие! Домаќинката голема, сто илјадарчиња спанаќот! Да даде господ петстотини илјади, цел милион да биде, чумата да удри! Ах, Рајче, Рајче, клето турче, а се колна во Алах, во Азри Алија! Стамбол ќе ме носел, Босфор!

ПРВАТА: Тебе мори чумо, уште умот ти е во Раифачето, оди удави се во Босфор!

ВТОРАТА: Сестро, зборот назад, бројам до три! *(Скокнува од тронот, од пазувата вади пендрек)*

ТЕТКАТА: Аман, доста се каравте, кој гавол ви влезе, за света работа сме дојдени!

ВТОРАТА: Курва! Таа мене ќе ми дава ука, Не си достојна, сестро! *(Пендрекот си го враќа во градите, повторно седнува на тронот се наместува како некоја царица.)*

ПРВАТА: Будалата, таа навистина се замислува како царица!

(Пауза)

ПРВАТА: Смрди, сиот живот 11 душата смрди, сè! Црно месиште биолско, бајата морска риба, боже, само од зборот и веќе одвнатре ме гиба, мајчиното млеко човек да си го поврати. Јогуриште, извариште, калиште, буништа темки, изметиште бедно, ламби за газија, сито и решето, поганија света, бајчиња, гулабчиња, мачки и мачиња, кучиња бесни, коњи и магариња, кукурикања глуви, сокачиња тесни, дуќанчиња слепи, глувци, олкави глувци, во очите исти ко ојачарчињата млади, Јади, Јади, Јади, цигерот Човек да си го изеде! *(Ќ се снеарнува, Тетката ѝ дава банана.)*

ТЕТКАТА: Пробај, смири живци! И вторпат да не вјасаш, оти уште умот ми ти лета, по ветришта баеш! Малку знаеш, Внуко, муви уште има да лапаш, додека миризбата права ја откриеш. Нејсе, носето го спаси!

ПРВАТА: Тетко златна, во голема мисла ме ставаш!

ТЕТКАТА: *(нежно)* И за мисла е работата, душо!

(Куса пауза)

ВТОРАТА: Чудо големо, Тетко, пазарно место, крчма, луѓе! На што ќе мириса аку не на суѓук и колбас красен, јасно! Ах, Рајче, Рајче! *(Станува и простум си врши една човечка потреба, околу тронот, арно ќе го залие)*

ТЕТКАТА: Толку, толку, бериќетверсан! Колку од уроци Господ да го чува царчето младо!

ВТОРАТА: Зар само царот, Тетко, а царицата лична!?

ТЕТКАТА: И царицата, чедо, И царицата најлична! *(И таа се токми истото да го стори, но ќе закукурика петел. Вештиците брзо си одат!)*

Појава 2

(Бабарот Петел оди околу тронот, душка, сомнителна му е работата. Крчмарот прв излегува, ја заклучува вратата.)

КРЧМАРОТ: *(како да се пробудил од длабок сон)* Их, колку јасна ноќ, Алахова! *(се крсти)* Толку чисто и јасно месечинче, чудесија!

ПЕТЕЛОТ: Да, на месечинќето мана му нема!

КРЧМАРОТ: Си знае Горников, брате! Токму како што прилега, Светло, Светло, Светло И високо, високо, високо, *(за себе)* Угоре високо, удолу длабоко, Божји рабоќе, Сполај му!

ПЕТЕЛОТ: Не знам, пријателе, навистина ноќва си е за мерак, најарана, ама мене тука нешто сомнително пред очи ми се шарна!

КРЧМАРОТ: Да не сте сонувале нешто такво, силни зелени!

ПЕТЕЛОТ: Не можам толку да се сетам, спиев како заклан! Имав доста напорен ден, а и сево време пред Празников, на нога сум од темни зори! Вистината, во суратов петловски се колнам!

КРЧМАРОТ: Нема лага, вистината ја кажа. Еве и денеска ти кутар, прв на нога беше, мачна, работа! Пак, нешто во сонот ненадејно да не те пробуди, не дај боже, апансасот будење кај човека предизвикува големо чудење, секакво двоумење! Не е играчка, сонот кога така ќе те штрекне!

ПЕТЕЛОТ: Ужас, коса ми се крена!

КРЧМАРОТ: Подумај ќе ти текне! Да, поарно гледај во тронот, така најлесно се одгатнува сонот! Чудотворен е тронот, дури почудотворен и од сонот, вистина!

ПЕТЕЛОТ: Тука ми е умот, пријателе. Таму, крај тронот, нешто како да ми засена, а и маскава петлоска, со очиња мали, не, не втасав на време да ја тргнам! Еднаш ми се чини, ко три свети да беа, после ко три курви клетки, а де!

КРЧМАРОТ: Чуден сон, кај се нашле крај тронов такви чуми! Крчмава регистрирана е на покојнијот ми Дедо, Бог да го прости! Мираз чесен, данок си плаќам по закон, до овој саат, не љубел господ, ни инспекциска, ни оросписка нога не стапила на овој праг! Чудо, во шубе големо ме стави!

ПЕТЕЛОТ: Извини многу, пријателе, не мислев да те тревожам. Само сакам да знам што чуми беа, ами вештерки аку беа, некаква магија страшна да сторија, тронов да го маѓепсаа, а утре на него цар ќе седи!

(Од крчмата доаѓаат гласови, една гајда брмчи, луѓето се будат, удираат на затворената врата.)

КРЧМАРОТ: Здравје, до утре! *(Го зема подрака, го носи кај пуштената чешма)* А зар најумно не ќе биде, Петле, човек да си молчи, видов невидов, чув нечув, ба му векот, тоа е лекот! После вака било, така било, муабети разни, од сведок чесен, виновник гнасен еби му мајката, царски рабоќе! Чиста водица, мирна главица!

(Сè посилни гласови, вратата ќе се корни, Крчмарот мора да ја отклучи.)

Појава 3

(Мајсторот и зад него голема мешаница, цивкање, со Мајсторот баш како глупо ќе излезе првиот калфа. Мајсторот е бесен, многу лут.)

МАЈСТОРОТ: Браос, Крчмару, јас под клуч!

ПРВИОТ КАЛФА: Со оган, со грутки се ковала оваа златна! Вино! Вино! Вино!

МАЈСТОРОТ: Јас под крчмарски клуч, во зандана!

КРЧМАРОТ: Побратиме, рано се матна, зар виното го жалам! Подумај, одговорна работа не чека. Слушај како сиот народ на глас пека!

НАРОДОТ ОД КРЧМАТА: Цар! Цар! Цар!

(Во крчмата големи врескотници, пискотници, ужас. Вториот калфа последен од таму ќе излезе, на една нога скока, писка ли писка.)

ВТОРИОТ КАЛФА: Не ногата Мајсторе, свертот за уво ме касна, без увце останав! Вистината, Мајсторе, таа света и проклета, народот или варваринот по прв треба да излезе низ оваа врата. Ме изеде волците го јале! Вистината, Мајсторе!

МАЈСТОРОТ: Во право си, синко Трендафилко, Народот го раѓа тиранинот. Тој по прв треба да ја има таа чест!

ВТОРИОТ КАЛФА: Друго и не му реков, Стрико, а тие во бес увцето ми го откинаа!

МАЈСТОРОТ: *(празната авланка од земја ќе ја тресне)* А кој беше тој гнасен, синко Трендафилче?

КАЛФАТА: Еден принц красен, Мајсторе! Ни име ни презиме му знам, ни збор еден да изустуи ко човек од мајка роден, така молчешки, волчешки забите ми ги зари во вратов! Касмет, малку му се лизнав, та светата крв право в очи го плисна, за жал, увцево не можеше да се спаси! Оф, оф, оф!

КРЧМАРОТ: Главата требаше да ти ја скине, Мајмунче! Вака, оти од Бога е така, шупелче, да научиш така, Мајсторот е Мајстор, калфата си е калфа, Господинот си е Господин, голтарот си е голтар, со еден збор пролетаријат! Грофот си е гроф, природно, Војводата си е Војвода, Принцот си е Принц, а утре и Цар, недугаво момче! Таков е редот, дете, неправдата со правда се лечи, а тоа простиот народ најмногу го јачи, Плачи, пукни!

КАЛФАТА: Мајсторе! Мајсторе!

МАЈСТОРОТ: Од тоа дете, Крчмару, раката веднаш да си ја тргнал! Ги гледаш овие златни оти, тие со оган, со железо, со змеој се борат, раце се ова работнички, силни. Поарно во часов по вино да појдиш, инаку, жими овие раце, светата круна уште посвето нешто ќе ја најде! *(Спремен е да ја стави под газ)*

КАЛФАТА: Седни Мајсторе, жити меот! Посери се во неа, де!

КРЧМАРОТ: Вино! Вино! Вино! *(Влегува во крчмата, му помагаат Мајсторот и калфите)*

МАЈСТОРОТ: Ха, ха, ха! Виде, ги наполни гаќите, ха ха ха! *(Од пазувата вади мешинче со вино, тие, му тече низ брадата)* И без едно увце, умен си ми ти синко, без гајле. Ха, ха, ха! Аку, сега тие нека бидат први, дете, ама после ќе ми лазаат како црви, ха, ха, ха! Само уште малку вино, синковци, библиски бидете ми умни, ха ха ха! Вино, Вино, Вино! *(Се поклонува, се моли предзатворената врата крчмарска)* Повелете принцу, ој, ој, ој!

МАЈСТОРОТ: Каква мерка, што личен сој! Трај, синко, наопаку почна, арно ќе биде! Ха, ха, ха, ха! *(Сите тројца запаѓаат од смеа, со круната играат нати ја дај ми ја, ха ха ха. Во играта ги спречува оцин глас!)*

Појава 4

Истите и Еминче. Еминче на горниот кат од крчмата, на еден прозорец, бара спас, пред да се фрли се моли на Алах, до трипати ја вели молитвата: Алах. Алах, Алах!

Мајсторот и калфите се во голема недоумица, во првиот час не го препознаваат кутрото Еминче, оти ставил чалма.

МАЈСТОРОТ: Што е ова алаисување, деца, турска молитва, влашко калаисување! Од каде оца на крчма, свето лице! Чуда! Ај тивнете малку, арно да чуеме дали повторно ќе се јави, светиот оцин глас?

ЕМИНЧЕ: Алах, Алах, Алах! Јас сум Мајсторе, Еминче султанчето, пеливанчето твое! *(Ја вади чалмата, тој е)*

МАЈСТОРОТ: Алах, Алах! Аман, бре, синко Еминче, што вака, која е макава?!

ЕМИНЧЕ: Глува да е земја, Мајсторе, Курбан, браќа!

КАЛФИТЕ: *(во еден глас)* Чекај, бре, несреќно Еминче многу е високо, ами знаеш оти без деца ќе останиш, будало!

ЕМИНЧЕ: Курбан, браќа!

МАЈСТОРОТ: Овие раце, синко Еминче, грутки жарој држеле, усвитено железо топеле со змеишта страшни се бореле, чекан од сто ока кревале, циткај се волно Еминче, без гајле, доброволно! Пардон, Пардон, синко Еминче, само уште една голтка света! Ха-ха ха, А така, сега фрлај се без мака!

ЕМИНЧЕ: Курбан, само народот да се спаси! *(Не е свесен оти е во рацете на Мајсторот, певка за народот.) (пауза)*

МАЈСТОРОТ: Што с со луѓето, синко? Што се случува таму, кај е тој проклет крчмар побратим, еден век чекам вино!

ЕМИНЧЕ: Олди битти, Мајсторе, сврши со народот, второто причестие почна!

МАЈСТОРОТ: Аман, бре, синко Еминче, немој, соземи се малку, в раце те имам!

КАЛФИТЕ: Ништо, Мајсторе, од високо скокна, му се мати!

ЕМИНЧЕ: Ами, ми се мати! Пекол е таму, касапница, принцојте се поклаа, си анана ојдоја, ужас!

МАЈСТОРОТ: На здравје, синко Еминче! А како стана таа вересија голема!

ЕМИНЧЕ: Принцој, нетокму луѓе! Не се сложија чесно кој попрв од вратата да излезе! Со опроштение, на ти го, дај ми го, стана работата, сунет! Крвта ти била пострашна од огнот, Мајсторе, се наеднаш вивна, зафати должно и недолжно, дури ни добрите свирачи не ги поштеди. Најголема беља од благородничките тела

вратата што се затна, скраја да е, тие таму како купишта холандиски путер лежат. Луѓето се во голема опасност, Мајсторе, Алах, Алах, Алах!

Појава 5

(Истите и народот)

(Спасување на народот: луѓе на прозорците, ќе се издават, очајнички гласови од покривот, од оџакот, кој каде втасал бегал, избекумен народ.)

ГЛАСОТ НА НАРОДОТ: Спас! Спас! Спас!

МАЈСТОРОТ: Жими Свети Спас, поголема била маката, од колку што си мислев во првиот час! Ништо, овие раце, грутки жарој држеле, царски ергелиња под нивна команда ржеле, со стоглави чудовишта се бореле, со броење чекан од сто ока кревале, чекај! Чекај и не блекај! Библиска станува работата, синковци, библиски да мислиме, Ха ха ха! *(Кон првиот калфа)* Таму, (во ковачницата) во левиот агол, таму здола, најздола, синко, ќе побараш еден стар, фрлен меф! Само со голем дикат, дете чувствителна, човечка е работата, во тој стар, неупотребен.

МАЈСТОРОТ: Неупотреблив мев, тука ќе најдеш поброј мешчиња мали, гледај печестина, печеснасетина донеси веднаш! Брзо, летај, душа да се накваси, народот мора да се спаси! *(Кон вториот калфа)* Ти, синко, побарај некоја скала, скембле, скеле, пожарникарска, што да било, брзо! *(Кон Еминче)* Јажиња. Еминче појас, сè што е сукано од предено здраво, трчај со Алахот напред!

НАРОДОТ: Спас, Спас, Спас!

(Виното е донесено, скалите се местат, тоа калфите, Еминче донесува јажиња, вредно работат)

МАЈСТОРОТ: Само со дикат, деца, јаваш! *(ние, долго ние, со ќејф)* Овие раце од сто, од илјади ока чекан кревале, неверните се потсмеваале, а после опашката в газ, ха ха ха, ко слепи бегале, ха ха ха! Чекајте, не вјасајте деца, Скалата за жените, огламниците за мажите, ха ха ха! Напред, со последните резерви, деца, за спас на народот!

(Почнува спасувањето на народот: низ скалата, еден врз друг, кој по ортомите, кој се ничкосал, кој вака кој така некако народот е спасен, поснопица на сцената. Страшен народен молк, долга пауза...)

Појава 6

(Тивко, тивко се огласува народниот хор, мртвите оживуваат.)

ХОРОТ: Спасени, до коска наквасени, (Без лице, срамнети со земјата, оф леле! Спасени, до коска наквасени, (се одделува еден глас од хорот): Подобро мртви од колку живи) Оф леле, леле, подобро мртви /Мртви со лице, оф леле, оф /Со лице, со лице, со лице со гласот. *(полека, со тетеравење се креваат, стануваат)*

МАЈСТОРОТ: Што, зар не сме сите на број!?

ПЕТЕЛОТ: Токму сме, што оти сме токму! *(по куса пауза)* Не љубел господ ама, кач пари фересијата! Печи, Човеку, премногу болит, печит!

МАЈСТОРОТ: Речи, пресечи, биди маж, ко петелон наш!

ПЕТЕЛОТ: Не знам каков е редот, Стрико, четириесет и кусур години молчам!

МАЈСТОРОТ: Библиски, синко, по толку години секоја, дури и последната тишка ќе има право на збор! Четириесет дена од смртта на покојниот, Бог душа да му прости, на четириесете токму очите му пукаат, во тој час душата се ослободува, кон небото лета, во моментот четириесет маченици се молат, за молитвата услишена да биде четириесет кобилчиња се колат, земја и небо ќе гори, праведнику, без страв збори! *(Му дава од виното, го чести народот)*

ПЕТЕЛОТ: Што до зборувам, сè знае, ба ти животот без цар, без крал! Поинаку ќе е да си имаме едно кралче, царче, ебаго, тогаш кој како нас! *(Турива од виното на земја)* За душа од принцојте, ништо без принцој, ништо без цар!

НАРОДОТ: Бог да ги прости принцојте, Цар, Цар, Цар!

МАЈСТОРОТ: Така, тогаш дајте ми сите рака, рака! Во истиов саат сите да ве видам на пат, цар или магар, сеедно, овде да го видам на тронов седнат, ќе се бара низ пет континенти. Со господ напред, браќа, на чија глава крунава ќе биде токму, тој ќе ни биде цар, крал, Напред!

НАРОДОТ: Да живее Царот, долу тиранијата! *(Петелот кукурика, дава знак, одат, пауза.)*

(Еден гајдација, забораен на покривот, ја надул гајдата и свири и пее): „Ај југреала, ај југреала јасна месечина, јасна месечина!“

Појава 7

(Се отвора вратата од крчмата, неколку изулавени старци со засукани ракави, со големи ножишта, штикови, предводени од Зелениот Принц Лу Лу Ле и Дедото Лу Лу, со мечојте спремни да ги избодат Крчмарот и Керкичето.)

ДЕДОТО ЛУ: Круната, измамнику, каде е круната. Беса зеде, проклетнику!

СТАРЧИНАТА: Круната! Круната или душата!

ПРИНЦОТ ЛУ: Круната беше моја, Моја!

КРЧМАРОТ: Предавство, Величество! *(На коленици сосе ќерка)* Тој проклет локач, ковачот црн, тој ми го стави овој трн! Предавство тој грозно скрои, за некој од неговите непрокопсани синој и внуци, титулата ја скрои, но тронот е Наш! О, повелете, заповедајте, тронот е Ваш! *(принцот седнува, горе долу, се смирува, ама дедовците не се мират)*

ДЕДОВЦИТЕ: Круната!

ДЕДОТО ЛУ: Каде е тој грозен предавник, благородничка клетва давам со се синој и внуци ќе ми плати, камен на камен!

(Оди во ковачницата, со него и другите старци, за одмазда дувалата му ги ништат, ги касапат, пауза)

ЌЕРКИЧЕТО: О, татко, колку голем грев стори, зошто лажна клетва на душата зема. Кутриот Стрико кого има, сè му беа тие дувала чесни и деца и внуци! *(Бега, оди)*

ТАТКОТО: Оди Ќерко, ангелот да ти го покаже патот! И одвреме, навреме, мило чедо, сети се на кутриот татко што, за спасот на своето дете, толку тешка клетва на душата си зеде, Бегај, димни гори факај, спасувај глава! *(Гајдашот повторно ќе ја пушти гајдата)* Што правиш ти, бре, грешен свирачу, што облак те носи?!

ГАЈДАШОТ: Си го прославувам подарениот живот, Крчмару! Оваа златна ми спаси глава, нејзе сета чест и слава!

КРЧМАРОТ: Свири, Свири, жити гајдата! *(Запира гајдашот, а Крчмарот глуво оро игра околу Принцот, пее)* - „Е, баш, да пукнат душманите, тронот е наш, Величество тронот е Ваш!“

(Старците една стара мешина со мечојте ја носат, од неа блика вино, се разлива по сета сцена.)

ДЕДОТО ЛУ: Најкуса но најкрвава ќе биде оваа војна! Напред, чиј е престолот негова е и круната, *(Одат, решени за лута војна. Гајдашот повторно свири, пее.)*

Трета слика

Појава 1

(Планина, милина. Квечерно време, најубаво време. Весело блеат овчиња, Дедото на транзисторче слуша електрично музиче, сè му е тивко, докрај ја пушта. Црцко му го зема транзисторчето и го исклучува.)

ЦРЦКО: Блеете, блеете! Утре на касапница и крма ќе добиете!

ДЕДОТО: Многу ми си нагајлен, Внучко, гајрет!

ЦРЦКО: Гајрет! Трици не најдов, трици јадов!

ДЕДОТО: Лоша работа, Синко, кој те почестил толку чесно?!

ЦРЦКО: *(По мала пауза)* Во многу царски војски си слугал, Дедо, аман да ми кажиш што деание ќе беше тоа принцот, што мајка, што кучка ги роди, што сорта луѓе се тие?

ДЕДОТО: Хе хе хе! Многу бараш, Внуку! Чекај прво да се почешам по малово меше, хе хе хе! Само сорта се, внуку, а колку за луѓе, не се луѓе.

ЦРЦКО: Не заебавај, Дедо! Ептен сакам да знам, после да гледам да правам живиот срам ме изеде!

ДЕДОТО: Зошто, бре, пес, ни баба, ни мајка ти принцези биле! Резил низаеден, во голем мерак ме ставаш, Внуку! *(по куса пауза, го вади овчарскиот нож, му го подава)* Земи и тргни ми го ножот, ама појаваш, дериме како овца, од кај газот нагоре, за да ти докажам. Ах, анасана, глава, сега сигурно и ти ќе беше принц, со божја помош, цар или крал, некое мурдариште, големо султаниште! Хе, хе, хе!

ЦРЦКО: Име да не му чујам, Дедо, ба му го сојот сојосан!

ДЕДОТО: Хе хе хе! Име карај, во сој не чепкај, арен му е сојот! Хе, хе, хе! Како прв сој, примерно, мојт да бидит, некој кроток, вреден тимарѓија, некој ко Димета Крочоски наш, со едно око диво кобилче легнуваше, синко! А не морат баш коњушар да бидит, не! Мојт и обичен бавчанџија да бидит, ама ашавот да му зафаќа подлабоко, дури до дупчето на кртицата, хе, хе, хе! А што му фалит на еден тутунар печен, со такво опалено садилце, хе, хе, хе! О.

ДЕДОТО: Мојт да бидит и некое зарѓано полјачиште, таков вртач, оти со опростение, принцезите сув отров в уста не ти ставаат, само цели јатки папаат, хе, хе, хе! Не дај боже, пак, аку се погодит некој овчар од сој, таков некој бач, хе, хе, хе! А уште сум жив, коли ме, бре! *(по куса пауза)* Будалче, горе главата и високо гледај!

ЦРЦКО: *(Дума)* По сè што ми кажа, Дедо, и малку згора, аку добро сум разбрал, принцот ќе биде мешана крв, кралче копиљаче!

ДЕДОТО: Хе, хе, хе! Водата секаков гнасотилак чисти, синко! После ќе му го стават нишанот на таткото принц и во часот рожбата клета, заличува на круната света, чесно!

ЦРЦКО: Сполај ти, Дедо, голем товар од срцето ми Симна. Леле само да ми падне некое принче, три години после газето ќе го чеша! Значи, така, секој резил наследно право има на царскиот трон! *(оди и самиот не знае кај оди)*

ДЕДОТО: Море, овој како да смешал прсти, како да го јал лајното! Ај, што рекол господ, за арно да биде!

(Си го пушта транзисторчето, ужива во музиката)

Појава 2

(Изворите. Тетката Самодива и Двете внучки самодивчиња. Во легенче ги ставиле нозете и пушат на чибуче. Второто Самодивче на оглелалце се гледа, се подури, се црвени, се дотерува!)

ТЕТКАТА: Ах, внуки, внуки, пред време в гроб ќе ме отерате! Илајдапати сум ви рекла, гледајте, отворајте очи, црни времиња! *(по куса пауза)* Умот дојде, кумот сјојде!

ВТОРОТО: Ќе дојде, мила тетко, ќе дојде, во овците се колна! Ах, Прце, Срце.

ПРВОТО: Сигурна си мори, кутра, оти овците ќе ги продаде?!

ТЕТКАТА: Не зборувајте толку нечувствително, Мила, не чепкај и во срцето! Зар таа сака, чедо, маката ја тера, не забележуваш како вистинска самовила се дотерува, гледа. Боже, колку е попуштена, бледа, сиве деној залак еден не стави в уста!

ВТОРОТО: Ах, Прце, Прце! Бајче! Гласот барем на овчињата да му го чујам, Срце, песчето твое да ме лавне!

ПРВОТО: Тетко златна, слушаш или не слушаш, аман! Боже, љубовта ти била пострашна и од скапотијата црна, гледаш веќе и тргна умот! А ни овци, ни овчари, ни куче ни маче, види и изворине занемеле. Течат а глас не им се слуша, умрела и водата! Стопати поарно до Стамбол да скокневмс, Стамбол се вели! Овде кај сме во планинава, во дивинава, кај го најде, мори сестриче мило, што зол час беше тоа!

ВТОРОТО: Изгрејсонце време, речиси, токму со првиот зрак. Господ ми го прати! И на берикетно место, жито, леб кај што се продава и купува. Трици бараше за овчињата, а трици ни за болен, Оф, леле, кутри Прце, Срце!

ТЕТКАТА: Токму било сè, Душо, и сатот и пустото место, Како дошло, така пошло!

ВТОРОТО: Не, прво во Германија ќе одиме, право! Сега веќе немој да мислите и пак да ми се премислите, аман, аманет! Свршено, ги продаваме овчињата и Германија, без збор, во истиот саат!

Појава 3

(Глас од планината). „Црце, Црце, Срце! (Второто самовилче избезумено, поттикнато од овој глас). Прце, Прце, Срце!“ Доаѓа Керкичето.

ТЕТКАТА: Смири се, Внуко најмила! Тоа блекање, лелекање од друга страна идело!

ПРВОТО: Боже, како да е маѓепсана планинава!

ЌЕРКИЧЕТО: Ах, јас црна! Бее, чув јасно и гласно блекање, не, не беше сон Црце, Црце, Срце!

ВТОРОТО: Прце, Прце, Срце!

ПРВОТО: Едната Прцко, другата Црцко, ајде сега фати му го крајот, Тетко мила! Маѓепсано место, маѓепсани луѓе! Двете заљубени не си го жалаат гласот, *(пауза)*

ПРВОТО: Бре мераклаисани. И камењата ќе ги разбудат!

ТЕТКАТА: Бидете похумани, Мила, љубовта е интернационална болест!

(Ги попрскува со вода, ги масира, ги смирува, ги седнува)
Мрцка, мрцка, домрцка!

(Пауза. Долга, како долго што се гледаат Второто Самовилче и Ќеркичето.)

ЌЕРКИЧЕТО: Леле, јас црна, свршено, за мене веќе нема живот!

ПРВОТО: Доста блекање, пекање, сестричко мила, Теткава Самодива, сака нешто да ми те праша! Само внимавај арно, Теткава Самодива, смодивски со нишани збори! Што не ќе разбериш, прашај!

ЌЕРКИЧЕТО: Се разбирам, Сестро Самодиво, само себе не се разбирам! Од ценом идам, Тетко Самодиво, и во удата одам, во Австралија, во Окејанија!

ПРВОТО: Со тапија, ајде сега живеј! Тажни времиња! *(за себе зборува)*

ЌЕРКИЧЕТО: А што праша уште Тетката, посестримом мила?!

ПРВОТО: Сè искрено, од срце да ѝ кажеш за твојот Црцко, таа ќе ти погоди сè, да му се живи овчињата!

ЌЕРКИЧЕТО: Волкот ги руши овчињата, сестро мила! *(плаче)* Некни четириесет дена му сторивме, чиста вардарка раздаваме, осумдесет илјади кило, елбете, за душа од бајчињата! *(по куса пауза)* Искрено, ги дадовме на кланица, одиме таму, во Австралија, во Океанија!

ВТОРОТО: Во Германија, кутра!

ЌЕРКИЧЕТО: Не. во Австралија, лична!

ВТОРОТО: Во Германија, се заколна!

ЌЕРКИЧЕТО: Исто, во Австралија! Самиот се колна, жар не му ставив на меот!

ВТОРОТО: А зошто не во Германија?!

ЌЕРКИЧЕТО: Овчарска душа, Лично Самодивче, овчарска душа космолитска! А таму се најдува и Пацифик океанот, после неговата родена Сестра, родениот зет, другарот Левче Дејксови, бившиот командир на милиционерската станица во Хаба, згора си имаме и наша црква, наши попчипња, наши гробчиња, сè целокупно

си имаме таму, сестро мила! А најмногу, правината да ја кажам, најмногу заради тие мили овчиња, ами Австралија е на прво место во светот по овци, Љубов, Самодивче, Љубов! Австралија, Австралија, здравје, и таму луѓе живеат!

ВТОРОТО: Во Германија, Во Сојузна Германија! Ах, Прце, Прце, Ах, Срце!

КЕРКАТА: ВО Австралија Сосе Окејанија! Ах, Црце, Црце, Ах, Срце!

ВТОРОТО: Во Германија, свршено!

(Коси ќе си искубат, очи ќе си извадат, борба на живот и смрт. Тетката и Првото Самодивче одвај ќе ги одделат. Тетката со Внуките оди на една страна. Керкичето на друга, сама), (пауза.)

Појава 4

(Две бучни музики: едната народна, тапани, гајди, писки, народот на чело со Мајсторот, бараат цар. Со нив ја гледаме и Керката. Од друга страна доаѓа Дедото со Сваката Самодива, со овчарчињата млади, Црцо и Второто Самодивче, рака под рака, со еден збор, тука се сите и токму на број. Средбата на Дедото и Мајсторот е пријателска, срдечна, човечка.)

ДЕДОТО: О, зотни Ковачу, Мајстор над Мајсторите, добре ми дојде! *(со раширени раце го дочекува, се прегрнуваат)* Сие, бре плак, сие шишкон, како ми ти се луѓето дома, магарицата ал ми ти се отели, маторицата дали ми ти се опрли, Ајрлија да е, за добро!

МАЈСТОРОТ: Шукур мир, зотни Овчару, сполај ти многу за муабетот, сè од арно поарно, магарицата ми се отели, ми роди ни машко ни женско воле, такво, ама со бела дамка на челото. И маторицата ми се опрли ми го роди Јанкула, полјакот од Соашни, оној со два мура! Ха ха ха! За добро сме дојдени, дедо, глаа бараме за оваа златна! Бујрум, за себапов! *(Вино му дава)*

ДЕДОТО: Море за глаа колај работа, Мајсторе, ум кај да се најди!

НАРОДОТ: Цар! Цар! Цар!

ПЕТЕЛОТ: Да живее царот, долу тиранијата!

НАРОДОТ: Цар! Цар! Цар!

КЕРКАТА: *(Штом го здогледа Црцо и Второто Самодивче)*

У, јас клета, со најдолната Тој рака под рака! Црце Срце, збогум!

(Легенот го граба и бегај) Не држете ме, не спасувајте ме, сакам да сум мртва, свршено, се давам! *(Легенот си го турива врз главата, се „дави“)*

(Пауза)

МАЈСТОРОТ: Помагај, Дедо, гледаш што чуда се случуваат, бездруго цар да се најде. Со ум или без ум, цар! (*Во доверба*) А кој тиранин се родил со ум и душа, (*Двајцата се смеат, едниот Ха ха,ха, Дедото, Хе, хе, хе!*)

ДЕДОТО: Хе, хе, хе, токму! Ама кај ме најде сега, тргнат сум на пат, со Сваќава и децава одиме за Стамбол!

ТЕТКАТА: Поезија се Турците, Свату!

ВТОРОТО: Ах, Рајче, Рајче!

ПРВАТА: Мори недугава, соземи се во умот, уште сме во планинава!

ВТОРОТО: Ај Германија, ај Турција се токму ти чинат (*по куса пауза*) Ти, Прце, Срце, во Турција мораш да си купиш една вентилјага кожна, четириесет марки, велика евтинија во цела Турција! А златото во парчиња се продава, цабе! За Дедо цело златно виличе, на Тетка и Сестричкава пак по една белегзија со таков жиг! Одиме, одиме, свршено, кому му се умира нека си умри, кога му треба цар нека си барат, ние си сме токму тргнати на пат, а од пат не чини да се враќа човек! Напред, дедо!

МАЈСТОРОТ: Дедо ти и господ еден, греота е, срамота! (*му светнува солза во очите*)

МАЈСТОРОТ: Турција се уште си е на местото, не бега, денеска или утре, со божја милост ќе втасат, тоа слатко кафе на Босфорот ќе се пие! Што прајме овдека вака, гледај го овој кутар народ и без глаа и без цар, аман!

НАРОДОТ: Аман, Дедо, цар! Крал! Глаа за крунава да се најде, толку!

ДЕДОТО: Ај, кутар народ! Сваќуле, мори, мило, Самодива ми си умна, ти што ќе речиш на ова? Дај некој ум!

ТЕТКАТА: Белким во овие лични овчарчиња, Свате, ќе се најде една токму глава!

ДЕДОТО: Хе, хе, хе! (*И шепоти*) Овчарска глава, Сваќе, цумка до цумка, молчи, меѓу нас да остане зборот, Хе, хе, хе!

ТЕТКАТА: Како ми кажува нишанот, Зотни Ковачу, ќе се ујдиса работата!

МАЈСТОРОТ: Од твоја уста, Самодивче, во божји уши!

ТЕТКАТА: Да пробаме, Свату, за проба не земаат пари! Ај, ве молам, Зотпи Ковачу, подајте ми го крунчето, да видиме, да пробаме!

(*Слушајќи го ова Керкичето оживува, брзо скока.*)

КЕРКАТА: (кон Мајсторот, кон народот) Луѓе, браќа најмили, вардете се, Самодивата маѓепсница ќе ве прелаже, та и без цар и без круна ќе останеме! Бела Самовила, Црна Крвопија!

ПЕТЕЛОТ: Кукуруку, двете четири, луѓе! Сомнителна е работава, арно рече Керкичето наше, Водата спие, душманите не спијат! Префеска истава лика и прилика таму крај тронот се меткаше, како магии да правеше — чуда, со свои очи видов!

(Тетката Самодива, гордо, но сепак здржано ќе постане.)

ТЕТКАТА: *(Кон Народот)* Бујрун тулбенчево, луѓе! Земете го, ајде, аку сакате и нос бришете!

(Станува мешаница, гласови, се брзо се смирува, молк) (пауза)

МАЈСТОРОТ: Самодивата лична, браќа, штом тулбенчето си го фрла, збор да нема! Повелете, Тетко Самодиво, пробајте со крунчево, лесна да ви е раката!

ДЕДОТО: Се гордеам со Вас, Сваќе! Многу ми е мило што се ородивме, битти, одиме во Турска. Палци ти држам, Сваќе, Напред!

МАЈСТОРОТ: Сите стегнете палци луѓе!

НАРОДОТ: Среќно! Среќно! Среќно!

(Пауза)(Тетката ќе направи чекор и народот по неа ќе зачекори, Тетката ќе застане и народот како вкопан ќе застане. Тетката ќе отвори уста и народот ќе проговори, се сите луѓе се во големо исчекување, под целосна команда на Тетката. Се слуша блеење на овчиња, час потивко, час посилено, но едно сирото овче не престанува да блес, ама умно блее, како Тетката, како народот.

Тетката и овчарчињата млади, постросни како за војска, со Црчко во стројот е и Второто Самодивче. Тетката ги мерка, како битлси се во косите, којзнае од кога нестрижени, но со мили, добродушни лица.)

ТЕТКАТА: Лични, лични, толку лични, толку слични, дури исти! *(Кон едно овчарче)* Ех, Бајче! Ќе сакаш ли ти, мило, на тетка да ѝ кажеш, токму кога иде времето за потстриг на овчињата?

ОВЧАРЧЕТО: По Ѓурѓовден време, Тетко, тогаш ножицата в рака се зема!

ТЕТКАТА: Најран празник, ама работата не е за чекање, лично! Еве, луѓето нека кажат!

ЛУЃЕТО: Се стемнува, не се обденува, ич не е за чекање!

МАЈСТОРОТ: Некој мал зијан, Дедо, Деснава рака ме чешка!

ДЕДОТО: Зијанот и ќарот браќа, Мајсторе! Без гајле, ќе ијдиса сваќава, каква е таа, ехе, ни приицеца не ѝ е рамна, Кај, принцеца со самодива ќе се токми, хе!

МАЈСТОРОТ: Се задума кутрата! Врти глава, не и е лесно!

(Силно блеење, тоа ќе создаде голема узбуна меѓу луѓето, ќе ги подели, се фаќаат на бас. Едни за блеењето велат дека е арен, најдобар нишан, други спротивно „Мака е блеењето, Стоката многу сеќава!“)

(Неизвесноста, Тетката ја прекинува)

ТЕТКАТА: Гајрет, луѓе! Убав е нишанот, најубав, делењето е голема мака, тоа го кажува блеењето, царот е тука! Вие куче Вториот нишан, тажниот кучешки лавез, многу повеќе кажува, разделба, Царот е тука! Третиот нишан, последниот знак, да видиме сега што ќе кажи!

(Молк. Оди кај Црцко и му ја става круната на глава.)

МАЈСТОРОТ: Калап, луѓе! Се најде царот, да живее Царот!

НАРОДОТ: Да живее Царот, долу тиранијата!

(Солзи радосници, во прегратки сиот народ, си честитаат цар) „за век! Не гледајте го толку зркнато, да не фати незарек! Пту! Пту!“ *(и т.н. Народната музика засвирува)*, голем е овој миг, *(глас)* „Е сега и да умрам да не жалам!“ *(и т.н. наеднаш страшен крик и молк, тишина, долга пауза. Крикот, се чини, излезе од душата на Црцко.)*

Појава 5

(Црцко на коленици прво пред Тетката, после пред Дедото, пред луѓето:)

ЦРЦКО: Тетко златна, во оган, во вода, во најдлабокото, аман, само ова не! Не, не, не! *(ја враќа круната)*

ВТОРОТО: Прост, бобче низаедно! Господата владетели очи си извадија за тоа светло крунче, а тој не, јок! *(нежно)* Цару мој, зар атерот на Тетка ќе ѝ го скршиш, леле!

ТЕТКАТА: Божја воља, Цару мој, не гази на божјото!

(Кон луѓето)

ЦРЦКО: Во трње, во осотки, во смреки, во коприви гол фрлете ме, браќа, само ова не! Не можам, срцево, душава ми се буну, спас!

МАЈСТОРОТ: Не биди во недумица, Дете, Круната не е измислица!

ЦРЦКО: О, јас сиромав! Дедо, најмило мое Деденце, гледај, пустинската, горе долу и тебе токму ти стои. Земи ја, да си ја ќердосаш, Дедо!

ДЕДОТО: *(Му ја враќа)* Не синко, моето помина! Писание, твој касмет била!

ЦРЦКО: Зар и ти сине, Бруте! Не знае веќе кому да му се обрати, избезумен. О, судбина црна, зар копилишта цел живот да гледам, таков пчошник в куќи да ми влезе!

(Плаче Царот, сиот народ почнува да плаче. Еминче прв на коленици ќе му падне, ќе покрши позе, му бацува рака.)

ЕМИНЧЕ: Курбан, Величество! Курбан сите, само народот да се спаси!

НАРОДОТ: *(сите на коленици)* Курбан! Курбан! Курбан!

ЦАРОТ: Курбан!
(Повторно музиката, веселбите, Но Царот дава знак за мир.
Голем, сенароден молк.)

Појава 6

(Црцко се проштева со планината и сè:)

ЦРЦКО: Ај, проклет да беше тој сон, кога, не знам како ме однесе на тоа место, и, ни пет, ни шест, на царскиот трон ме седна! Нога да се скршеше, да не појдев по тие црни трици, што зол час беше тоа, таква клетва, човек да се сети победен и од трицата! Кој сум сега јас, што сум, како ми е името, како ми се викаше мајката што ме родила. Никој и ништо сега сум јас, а кутрата мајка болни коски превртува в земја! Судбино, јас имав добра, добра кутра мајка и чесен, пречесен татко, нивна сум јас рожба, а не твоја, Одмаздничке гола! И Господ грешел, не, веќе никој и ништо не ќе ме утеши, Збогум, планино мајко, со здравје шуми личнц, сенки јаворови, Небо високо, О, умреа веќе слатките, палавштините детски, Тревче мило, никни, никни, никни (Се наведнува ја бацува земјата) Оооо, земјо моја, Моја!

(Овцата што не се смирува ќе заблее.)

О, бајкушки, најмили сестрички, така само сестра за мртов брат жали, Збогуууум! Во крунава лунена ви се колнам, уште од утре трици и крма ќе имате болук. Збогуууум! Сите принцој под воденички камен ќе се најдат, Сè под камен, сè смелено!

ДЕДОТО: Аку е за аир доста е за денеска, Синко, остави малку за утре! Оди плисни се од изворите, колку од уроци лоши да те чува бистрата вода! Оди!

ЦРЦКО: Да, јас таму и самиот думав веднаш да одам, Дедо! Но, не да се заплакам и не за уроците лоши, туку така срцево и душава ми сакаат, Водата наша, да си бацам чесно, ко земјата родна што си ја бацив!

(Оди ја бакнува водата, Наеднаш забучија изворите, им се врати гласот)

НАРОДОТ: О, голем, убав нишан! Кукурику, Кукурику, Кукурику!

МАЈСТОРОТ: Сполај ти, боже, глас од местово наше во светов да се чуе!

(Пауза, Црцко се враќа.)

ЦРЦКО: Збогум извори бистри, во аманет таму длабоко во вас, во песочињата ситни, меѓу тие мраморци црни, таму чувајте ми ја голата детска душа! (кон Дедото) Дедо најмил! (Се наведнува и му

бакнува, гуња и рака) Сите зборој што ги имав за тебе, најмило човече, овде, во изворите гргорливи се, Прости! Прости!

(Не може да се оддели)

ДЕДОТО: Оди, народот веќе долго чека! Оди, со најрен нишан го испраќам, Во часов водава што се прероди, Оди, дораснат си за мака!

ЦРЦКО: Ќе одам, Дедо, свршено! Само една, пред сите луѓе сакам да ми ветиш, најголема молба. Утре ти прв таму да бидеш, Твој блаослов ми треба!

МАЈСТОРОТ: Празник е, ќе дојде и Дедо!

ТЕТКАТА: Не мисли се, Свату, мораш да дојдиш! Овците, што ти гледам умот, кога си цар, крал, сиот народ ти е стадо!

МАЈСТОРОТ: Најумно рече Сваќава, Дедо, Ќе дојдиш и најмил гостин ќе ми бидиш! А сега збогум, Збогум, стар прчу!

Појава 7

(Со свирки, со тапани, со врескотници, со ред и неред, сите се појдени. Само Ќеркичето, боса со нозете како мало дете шлапка во легенот полн со вода.)

ЌЕРКИЧЕТО: Да се давам, Да не се давам, Да се давам, Да не се Давам, *(Како на тревка да си брои и прска, силно, убиствено удира со нозете)* Да се давам, Да не се давам, Не се давам, нема веќе давење, умирање. Напред во свет бој! Кој, ќе видите, Утре! Утре! Ура, утре! *(Оди, крај на првиот дел) (Завеса.)*

Четврта слика

(Вториот ден, празникот. Први мугри, пазарно место. Полни тезгиња: јаболка, круши, смокви, банани, висулки суви пиперки, грав, компир, купишта зелка, лимон, портокал, спанаќ, а ни жива душа. Само двајца амали, од еден камјон растоварат гајбиња со некакво овошје. Во близината, на едно слободно просторче, како мало плоштадче, царскиот стол, тронот. Сигурно ова е местото каде ќе биде извршено крунисувањето на бабарскиот крал, цар.)

Појава 1

(Царицата, Тетката, Сестрата на Царицата, Принцезата Внука, токму дотерани како за чинот. Аку е толку рано, нешто им згорештило, се павкаат со царски ладала со боја што ја нудат тезгињата на пазарот.)

ЦАРИЦАТА: Еве, овдека вака, таму кај глумцине, првпат го видовме. Ки-ки-ки! Вака. Принцезо, обично Царицата се смее, Ки-ки-ки! Победен беше од Татар клет ки-ки-ки! Благословен да биде првиот сончев зрак, токму во тој час ќе биде крунисувањето, Ки-ки-ки!

ПРИНЦЕЗАТА: Царица, види ја ти неа! Просто не можам да те замислам, сестро златна!

ЦАРИЦАТА: Нема што да си замислувате, Принцезо, тоа е вистина!

ТЕТКАТА: Внуки, Внуки! Повторно не почнувајте, голем е овој ден!

(Принцезата ќе посегне од едно тезге да си земе портокалче, Царицата со чантата душмански ќе ја удри по испружената рака, ќе ја изгори. Но во зборот нежна, умилна.)

ЦАРИЦАТА: Тита, Принцезо, не прилега! О, принцеза да дрпа, за срамотилоци на веков!

ПРИНЦЕЗАТА: О, Царицата чесна! Заборави кај акав се за тебе курво! Едно крувче зар е тоа преголема штета!

ЦАРИЦАТА: После, Мила! Таков е редот, прво Царицата и Царот да пробаат, ки ки ки! Учи се принцезо!

ТЕТКАТА: Ах, Внуки, Внуки!

Појава 2

(Истите и амалите)

(Амалите се натоварени со по неколку гајбиња на плешки. Принцезата им го попречува патот.)

ПРИНЦЕЗАТА: Прво Царицата да помине, амалчиња, таков е редот!

ПРВИОТ АМАЛ: Бре, Рамадане, братче, Овие царициве лични, со сестрите тие, не ти се многу слични!

ВТОРИОТ: Не знам, бре, бале, како тие, како друзи, сите се исти, тафче графче и пет кебапи алал!

ПРВИОТ: Тие се, бре, жими вера! Елизабетче, мори, многу си ја кренала опашката, сакаш тафче графче, ха ха ха!

(Двете амалчиња умираат од смеа, не знаат, кутри, оти со царици не е многу за смеење. Царицата од здолништето ќе го измолкне пендрекот и безмилосно ќе ги претепа. Саитисани амалчињата не ќе мрднат од местото.)

ЦАРИЦАТА: Ова ви е за ука, амалишта бедни!

(Дури сега тие ќе фрлат и гајбиња и сè, се вдаваат во паничен бег. Царицата ги гони, такво гонење низ пазарчето уште не се паметува.)

ПРИНЦЕЗАТА: (Пред еден кош со спанаќ, толку тажно гледа во спанаќот) Доста ми е веќе од сè, Тетко златна, јас си одам. Жити мене, ајде да се одиме, И самата гледаш, нејзе сосема ѝ се поцарчи умот, не сакам повторно во милиционерската да се најдам! (*Ја зема под рака и си одат*).

Појава 3

(*Ќерката кај тронот*)

ЌЕРКАТА: Сон не ја фатило царицата кучка бесна, а јас лесна, за една нога ќе задоцнев! (*По мала пауза, гледајќи во тронот*) Колку грозен, колку прелесен сон! По едни стрми скали надолу слегував, надолу, крај му нема, а живо темничеште, ужас! Се со алкање одев, по влажни и лигави сидишта се држев, Боже, за малку да пропаднам таму! Чудо, баш кога најмногу се исплашив, чудесно, прелесно нешто се случи, во моментот некој во прегратки ме зеде и заедно високо, високо, високо летнавме! После, како повторно да сум била сама, а летам над облаците, а земјата далеку, далеку, далеку, страшно, тоа ме пробуди во огнена треска. А целата, Боже, студена како мраз, будна а како мртва да бев, грозно!

(*Царицата свршила со амалчињата, доаѓа.*)

ЦАРИЦАТА: Сонце, час побргу изгреј!

(*Ќеркичето брзо ќе облечи кошула на Вештица, ќе растури коси, ќе се посипа со брашно и пепел. Таман што ќе стаса Царицата, бесрамно до горе ќе се запрегне, божем, поганија ќе прави. Шурка со уста, пали некој марифет, сиот трон во чадој, во магли!*)

Појава 4

(*Царицата и Вештицата - Ќеркичето*)

ЦАРИЦАТА: Жими тронов, работата не е чиста! Од каде овие сомнителни шумој, подземни води, огној и чадој црни, лошо, нешто како на магии ми мириса!

ВЕШТИЦАТА: Моч, лична, моч! (*Самата си зборува*)

ЦАРИЦАТА: Ти се пресекло да би, тука најде, чумо!

ВЕШТИЦАТА: За блосов, Ќерко, не за нешто лошо!

ЦАРИЦАТА: Бре, за блосов на тронот се мочкаш, море умница, море безобразница, црна Вештица!

ВЕШТИЦАТА: Зар ова ќе биде царски трон, Мила! А јас си думав џбунче, леска! Тогаш извини многу, ами која си ми ти мори лична?!

ЦАРИЦАТА: Јас сум лично Царицата, Грешна!

ВЕШТИЦАТА: *(јазагледува)* Ами, недај боже, аку ти никаквице си Царицата, тогаш јас која сум олку красна, Ки-ки-ки!

ЦАРИЦАТА: Красна! А крастата Те откорнала, Вештерко бедна!

ВЕШТИЦАТА: Е, да не е наопаку, Жабо! Јас Царица, а ти Вештица!

ЦАРИЦАТА: На ти огледалце, огледај се, Кутра!

ВЕШТИЦАТА: Огледалце, Огледалце! У колку сум била лична, најлична на веков и светов!

ЦАРИЦАТА: Скраја било, Вештиче, од личотијата твоја, магарица ќе урочиш! Ба ба, бабиште, гадиште!

ВЕШТИЦАТА: Признаваш, Кучко! А сега види се ти, во тебе што лиот се крие! *(Прави некоја магија, како да ја хипнотизирала, царицата се слекува сама, ќе остане само во едно бедно цицкарниче, црните чорапи, црвен мидер... оrepана како страчка.)*

ЦАРИЦАТА: Јас сум Царицата, немам никаква мана! *(Оди (Ќеркичето ја фрла вештерската облека, се променува во царска руба.)*

Појава 5

(Ќеркичето и Калфите од Мајсторот)

ЌЕРКИЧЕТО: Кај сте, бре, најмили братчиња, што се сторивте?!

ПРВИОТ: Шуќур што не гледаш живи!

ЕМИНЧЕ: За малку сите ќе одевме курбан, Алах, Алах, Ала!

ВТОРИОТ: Гуштериче до гуштериче по патиштата! Ред гуштеричиња, ред змивчиња. Камен да фрлиш чпиунче ќе погодиш!

ПРВИОТ: Дедо да е жив, стамболски човек, се спасивме!

ЌЕРКИЧЕТО: О, Дедото! Брзо дајте ми ја маската, братчиња!

ПРВИОТ: И маската, ама и ова светло крунче, сестричке! Подарок од наша мака, ајрлија да ти е, за век на главата да ти свети!

(И се поклонуваат тројцата, таман како Царица Дедото ќе го пречека)

Појава 6

(Истите и Дедото)

ЌЕРКИЧЕТО: Добре ни дојдовте, Деденце мил, Браос, прв втасавте!

(Дедото како маѓепсан гледа во Царицата.)

ДЕДОТО: Жими Бога, Таа е, Султанијата лична!

(Како коњ почнува да гребка по земјата, да 'ржи.)

ЌЕРКАТА: Каков внук, таков дедо, лика и прилика!

(Му одговара на 'ржењето, плаштот го вее како опашка.)

ДЕДОТО: О, ѓузели Султанијо, сега и да умрам не жалам, бити, Се исполни сонот, Речка!

(Диво ќе за'ржи, оваа игра ќе потрае се додека не втасат Бабарите и Царот)

Појава 7

(Истите и Царот со бабарите, музики, кукурикање, рикање на магаре, на мечка, на лав, како се суратисани.)

ЦАРОТ: О, Дедо Мој!

ДЕДОТО: Од каде сега тој! Зар не си горе кај овците, бре, пезевенку низаеден!

БАБАРИТЕ: Дедо, како зборуваш со Царот! Кукурику! Да живее Царот и Царицата, Долу тиранијата!

СИТЕ: Долу тиранијата, Долу тиранијата, Долу тираниите!

ДЕДОТО: *(кон Царичето, го зема за рака)* Не си ти за овој разбојник, Султанијо лична! *(кон Царот)* Кај овците, разбра!

ЦАРОТ: Речи, те слушам Дедо!

ДЕДОТО: Не си глув да не ме слушаш, ама ал ме разбра, тивко!

ЗАЈАКОТ: О, што збор му рече Дедото на Царот, тивко! Ха ха ха!

(Сите бабари се смејат, па и царот, од срце, бабарски! А Дедото збеснува, толку се префрлил кон Царичето:)

ДЕДОТО: Каде е Сваќата, ќерко!?

(пауза)

ЌЕРКИЧЕТО: Во Дворците Ве чекаат Тато. Не чини, нели, дворците да останат пусти!

МАЈСТОРОТ: *(Со маска на џин, таков страшен сурат)* Да, моја е грешката, Дедо! Сваќата за Вас, сто поздрави прати, пека. Одвај ве чека на кафе! Туку со дветри думи умни и чесни дај го блосојот ветен, та после да одиме сите таму, богата, царска трпеза не чека!

ДЕДОТО: Ти си, бре, побратиме! *(го гледа)* Ти си, ај да си ибиш векот одвај те препознав! *(Се созема)* Е, штом е така, ај дај ми ја круната, да блосоам чесно и лесно!

Појава 7

(Блосот на Дедото. Дедото и Царот)

ДЕДОТО: Тешка стопанкињава, ќе има едно илјада пуди! Тешка ама и многу лесна за луди глави, хе, хе, хе! А капата, кај ти е капата, Синко, стопати сум те карал за таа пуста капа, аманет ни е скап од дедо прадедо, аман не гази на аманетите, чедо, каде вака гологлав по светов! *(Кон народот, со задникот кон Царот)* Отвори очи, Цару, гледај токму кај ми отиде оково мое, на оваа страна секогаш умот да ти е свртен, скапа е народната чест, Внуку, Света! *(Му се поклонува на народот, потоа повторно се свртува кон Внукут Цар)* Подобро името да си го заборавиш. Цару, од колку тоа, знај, поголем срам не можеш да ѝ донесеш на старата глава! Животот, Синко, од планчињава наши е потаинствен, понерамен од козјите патчиња, побранлив од морската вода, думај, во која матна да те фрли, дури и дотаму да дојде умот да ти дувни, думај, Цар си, Господар, без гајле, брзо ќе ти се скрои друг ум, се! Едно нешто само, никој и со никакви магии на веков, не ќе ти го даде. Не! Немој, Синко, ни на најцрниот душман образот не срамоти му го, лицето, тоа, биди Цар, ама и Човек! Како цар земи му сè што ќе ти дојде до рака и око, челада, богатства, сè, искорни му го и последниот камен од темелот, само во човечкото не чепкај. Не! Бујрун, ова бело стапче од таков урок да те чува!

(Царот го гледа стапчето, се чуди)

ЦАРОТ: Стапчето е моето. Дедо, со него овчињата ги пасев!

ДЕДОТО: Рече разбрав, газдов мој разбра! Јазак, тој поголем ум собрал отколку твојата шуплива круна! Пробај аку разбра, ама прво од твојата глава!

(Проба Царот со стапчето по својата глава, многу арно му дојде, голем кејф доби, ептен се кејфлеиса, се истолчи од удирање и кејфој! Секој подава глава, редици наведнати глави, но чудно, ударите што им ги дава на другите луѓе кај него предизвикуваат обратно чувство, нерадно, тажно, голема болка. А на народот му е за мерак, мало големо подава глава, крај му нема. Едно време Царот ќе заквичи како куче, Молк.)

ДЕДОТО: Така, квичи! Квичи, тоа е здравје!

(Сиот народ бабарски во смеа и среќи големи... Стапој летаат, се кришат глави, лелека народ, се превиткува од среќа!)

ДЕДОТО: Квичи, ба ми ти верицата! Шукур кај ме потсети, голема работа ќе забораев!

(Од тагарчицето ваѓа грутка кучешки леб)

КЕРКИЧЕТО: Леле јас црна, Дедото со кучешки леб го храни Царот!

ЗАЈАКОТ: Отруен е Царот, беснилото го фати! Ха, ха, ха! Кутрото Цариче! *(Го придржува да не падне ничкум Лично тоа, се ооо, го теши)*

ЦАРОТ: Како, бре, Зајче, мртов, еве, жив е Царот! Жив е Царот, Да живее Царот, Долу Тиранијата!

ЗАЈАКОТ: И царицатааа, ЦАРЕ!

ЦАРОТ: Сигурно и Царицата, будало зајче!

(пауза)

ДЕДОТО: Не слушај и не губи време, Цару, во празни муабети, време е цел човек да бидиш во умот. Не плаши се, за гачки вакви посни и без никаков вкус и мирис, сиот живот со недугавите ќе имаш работа, таков му е сојот, хе, хе, хе! *(по куса пауза)* Ова кучешко лебче, Синко, посилно е и од забот, ќе те чува и ќе те исчува од најголемата зараза на веков, од црвените сипаници човечки и нечовечки! Најмногу да внимаваш на тие луѓе. Внуку, крвав, стана веков, мирисни, сета земја мириса на крв, се засверило и големо и мало, брат на брата станал, се урочи човечкото, црвените сипаници пострашни се од оние зелени гадурилки, незаситните гасници. Гадно, нели, Цару, гадно и прегадно! Една трошка од ова кучешко лебче, не ќе се отруе човек, толку само едно тровче ко нафорче и причесно за здравје што се зема! *(Му ја дава грутката кучешки леб, Царот ќе почуе, ќе земи.)*

ЦАРИЦАТА: Ах, држете ме, паѓам, умирам, умот ми се врти!

ЦАРОТ: Трудна е Царицата, изгуби свест! Ха, ха, ха!

ЗАЈАКОТ: Царицата е трудна, Царицата е трудна! *(Скока, игра, сиот народ)* Царицата е трудна! *(музики, смеа, веселби. Одвај Дедото повторно ќе дојде до збор.)*

МАЈСТОРОТ: Мир! Мир! Мир! Третиот, последниот блосов Дедото да го даде! Миир! *(Рика како лавиите, сè молкнува, пауза, а тие раце се му се горе и зафатени со мешинчиња полни со вино.)*

ДЕДОТО: Да, последно, Деца, само уште една дума и копец занавек! Ова будалчево, кавалчево шупливо на кралчево за спомен да му го дадевме, толку!

ЦАРОТ: Леле, моето шупелче прво, од она дрво крај изворот што ми го направи дедо, Та јас мислев изгубено е веќе. Еј, еј, кавалчево, изгубеното кавалче!

ДЕДОТО: Не е изгубено, аманет, чувај го на такво скришно и суво место, ни перницата да не ти го знае каде е скриено! Ова да си го врзиш в умче, Синко, бутурново аку е олку нелично, неизмазнето токму, рапавичко за царски рачиња меки, ама посилно е и од сонот, од пиле, од најверни гласници, од сè побрзо ќе те пробуди! Отворено да си кажиме, внуку, живот е ова, секој кој да бил, дури и друшката верна, роденото чедо, најверниот пријател, братот, побратимот, рековме, кој и да е, се еден ден, ваму таму ќе ти мрдне, луѓе, такво е човечкото умче, газе, думај, најблискиот прв в лице ќе ти прдне. Да, само ова сираче единствено не ќе те излажи, за сè со најчист глас ќе

ти каже. И дури многу поеќе, во најголемата мака ум ќе ти додржи, пред да ти втаса аберот лош Ти веќе одговорот го имаш в глава. Со ум, а не со сила и чпиунлаци да ми владееш, Синко! Тоа, Цару мој, и уште троа, планината страшна со се последната тишка и свер и сите сенки и сеништа вистински и лажни кон тебе да идат, токму и пред очи да ти излезат. Ништо, дувни им со ова пустинче в лице и грозните сенки и сеништа за час ќе ги снема, ќе се стопат како роса удрена од силниот пролетен зрак, а круната ко со божилак позлатена уште посилно ќе ти светне. Не од мене, Чедо, од Бога да ми се блосоан, амин! *(Куса пауза, се премислува Дедото, сепак ќе изусту)* Чудно е тоа, врашко, еден ден мојт и ќе ти блекне малкунза, без шубе прими ја веста, тој чесен глас за Овчарот стар ќе биде, хе, хе, хе, хе! Ништо, ко болва да те каснала, хе, хе, хе! Не од мене, Чедо, од Бога да ми си блосоан.

(Со солзи во очите му ја става круната, потоа се наведнува и му целива рака. Внукот не му ја дава, ја крие, Дедото ја бара, мора да ја баџи.) Сакан, Сега Цар си не заборавај!

(Му ја зема раката, ја баџува и така долго сам останува на коленици. Народот го крева Царот и Царицата ги носи кај тронот. Музики, извици, големи народни веселби пред да седне Царот на тронот.)

Појава 8

(Тронот. Владиката бабар го прска со босилче, миросан е, може да седне. Кралот само што седна и тронот се струши.)

ЌЕРКИЧЕТО: Леле, се ничкоса величството! *(и таа паѓа)*

ПАЖОТ БАБАР: Леле, И царицата се ничкоса, Останав само јас! Ха ха ха!

(Молк, пауза)

Појава 9

(Народот)

ПЕТЕЛОТ БАБАР: Кукуруку, Кукуруку, Кукуруку! Кога даде, Господ кога зеде!

МЕЧКАТА: Што се случува, браќа и сестри златни!?

ВОЛКОТ: Ничкум падна Царот колку што е долг, по него и Царицата кутра!

МЕЧКАТА: Ај, ај маки, несреќи наши, Ни со цар, ни без цар, никако!

ЛИСИЦАТА: Колнатија! Ами ти Бабо Мецо малку да ги нагазиш, да не се урочсни нешто, ај така, полека, како знаеш вешто!

МЕЧКАТА: Немат дајре!

ГЛАСОВИ: Еј, вие со дајрињата ваму! Голем народ, голема е и маката.

МАЈМУНОТ: Се скина тапанот, ба ти среќата наша!

ЃАВОЛОТ: Ки, ки, ки, ки, ки, ки, ки! Ки, ки, ки, ки!

БАБАРОТ ЛАВ: Што се смееш бре Врагу како некое лично ороспивче!

МАЈМУНОТ: Само што сакав тоа да му го речам, на уста ми беше зборот! *(Бега)*

ЃАВОЛОТ: Ки, ки, ки, ки ки ки ки!

(Преголема дрскост Ѓаволот покажува пред Лавот, со едно рикнување опашката ќе му ја земи в уста)

ЃАВОЛОТ: Мојата опашка, Мојата душа, луѓе!

ЛАВОТ: Ки, ки, ки, ки, ки, ки!

(Наеднаш меѓу бабарите станува таква жестока битка, не се знае кој на кого удира...)

Појава 10

(Зајакот ја осветува Царицата, се разбира, со клецкање. Ја зел в skut и си го тера кејфот.)

ЗАЈАКОТ: Е, оваа неслога црна, Величество, мајче ќе ни плаче, а не смртта на Царот, Бог да ни го прости! *(плаче, рони солзи, потоа се кикоти)* Пак што, Мила, зар вам лошо ќе ви стои круната, клец, клец, м о л а м, и толку царици имат на веков, клец, клец, Море ќе ви стои, најарно ќе ви стои, клец, клец! *(Царицата повторно се онесвестува)*

ПАЖОТ: Бедник! (Го трга за уше) Зар на жалов, на макава, па баш на Царицата најде. Долно, Долно!

ПЕТЕЛОТ: Кукурику, Кукурику, Кукурику! За честа на Царицата на лице место да му се суди!

ГЛАСОВИ: Смрт! Смрт! Смрт!

ЗАЈАКОТ: Доцна! Судете сега, јас си го направив кејфот, иха, без да осетите, сите по ред ве клецнав, Клец, клец, ха ха ха!

ПАЖОТ: Е, маж, не јас, туку ти си бил токму за царски паж. Резил!

ЛАВОТ: *(Силно рикнува, молк)* ЦАРОТ СЕ БУДИ!

ГЛАСОВИ: Да живее Царот, Долу насилството!

ПЕТЕЛОТ: Да му се суди, на лице место!

Појава 11

(Царот и Зајакот)

(Царот уште не е начисто токму што се случило, Седи на земјата со двете раце потпрен напред.)

ЦАРОТ: Што е, пријателе, какви вести ни носиш од бојното поле?

ЗАЈАКОТ: *(Се поклонува, но не зборува долго молчи)*

ЦАРОТ: Збори, збори! Какви и да се вестите, арни или лоши, Царот мора да чуе и знае за сè, Збори, без страв!

ЗАЈАКОТ: Не се толку лоши вестите, Величество, сега за сега се арни, допрва што ќе биде ќе биде!

ПЕТЕЛОТ: Кукурику, И Царицата оживе! Да живее Царицата, долг живот!

ЦАРИЦАТА: Царот! *(избезумена)* Кај е Царот, Луѓе пуштете ме кај Царот! *(Царот ѝ пред очи, а го бара меѓу луѓето)* Царот!

ЦАРОТ: Оставете ја Царицата, луѓе, прво за вестиве докрај да чуеме! Збори, мило дете!

(пауза)

ПАЖОТ: *(како бостан удира по царската глава)* Дете, а тој ти склепа слонче!

ЦАРОТ: Прости, Паже верно, но во моментов не ми е до твојте скапи шеги. Сериозна е работата, молам! Збори, брзоного јуначе!

ЗАЈАКОТ: Со еден збор, Цару мој, грозно предавство се случи! Еден од принцојте грозни, оној зелен Лу Лу Ле, галиба преживеал таму, свер! Со помошта на Крчмарот нечесен, превртлив, со лажна круна седнал на тронот! А ваму, како видовме, лажен стол ставил, од трески и повиди, Принцот така докрај сакал нред народот да ме срамни!

(Царот во моментот како елен тречак ќе скокне)

ЦАРОТ: Принцот жив! *(тргнува)* И тој ќе умре!

ПЕТЕЛОТ: Кукурику, Кукурику, Кукурику! Царот е на нога, Напред!

*(Народот „Напред, Чија е круната, негов и тронот, Напред!“
(Музиката, барабани, сурли, писки ... Одат)*

Појава 12

(Царицата и Зајакот)

ЦАРИЦАТА: Напред! Напред! Напред!

ЗАЈАКОТ: Леди, зар и вие во бој, лична?!

ЦАРИЦАТА: Да, пријателе! Судбината мора да се дели, кај сите Турци и гол Асан! Или ќе се гине или ќе се живее чесно, трето нема. Напред! *(оди)*

ЗАЈАКОТ: Оди, крши глава, ха, ха, ха! Тепаниот тепан, онадениот онаден ха, ха, ха!

*(Се свиткува, стиска нозе, не може да се мрдне од место.
Одвај душа ќе поземе) Се пресмејав, не чини!
(Со потскокнување, со офкање оди.)*

Петта слика

(Пазарот. Дошле и луѓето, се купува, се продава.)

Појава 1

(На едно тезге Продавач, Купувач)

ПРВИОТ КУПУВАЧ: Колку пари граот, пријателе?

ПРВИОТ ПРОДАВАЧ: Полојна динар оката, Муштеријо,
Колку да не е без пари!

КУПУВАЧОТ: Евтино! Аман, што е оваа евтинија!

*(На блиско тезге Бабичката продавачка и Вториот
Продавач)*

БАБИЧКАТА: А чампанското 13 цванцика!

ВТОРИОТ: Турската лира, сто и педесет, до двесте динари!

*(Продолжува пазарењето меѓу Првиот Купувач и Првиот
Продавач)*

ПРВИОТ КУПУВАЧ: За три динари оката, Може!

ПРВИОТ ПРОДАВАЧ: Никако, само положна динар!

ПРВИОТ КУПУВАЧ: Попушти малку, пазар е, ете, два и пол
динари!

ПРОДАВАЧОТ: Галиба тебе не ти е за купување, Муштеријо!

ПРВИОТ КУПУВАЧ: Како не! Специјално за гра сум излезен,
Ај динарипол!

ПРОДАВАЧОТ: Од положна динар оката, ни пара погоре, ни
пара подолу! *(по куса пауза)* Помина буржујското, другар!

(пауза)

Појава 2

ВТОР КУПУВАЧ: Колку јајцата, Бабичке?

БАБИЧКАТА: Дваесетипет пари, синко!

ВТОРИОТ КУПУВАЧ: Дваесетипет пари! Луѓе, на арно да
биде, што е оваа евтинија!

ПРВИОТ КУПУВАЧ: Не сум умен, граот положна динар!

БАБИЧКАТА: Толку се јајцата, дваесетипетпари, а
чампанското 13 цванцика!

ВТОРИОТ ПРОДАВАЧ: Турската лира, сто и педесет, до
двесте динари!

Појава 3

(Трето тезге празно, ништо не се продава. А на местото продавач стои еден поднасмеан маж, елегантно облечен, црвена вратоврска, на реверот црвен цвет. Во левата рака оглас табличка, бара брачен другар. Тоа може да се разбере и од разговорот на госпоѓиците, па има тука разни дами, доста е мешаница. Една муштерика е во сериозен разговор, но овој разговор ќе остане тајна, бидејќи во истиот момент стана голема тревога низ целото пазариште.)

Појава 4

(Зајакот бабар со акробатски скокови скока од тезге на тезге, се качува од човек на човек, на жени, на сè се качува, сè додека не се закопа во еден куп со зелки. Зелкарот продавач е младо работниче, облечен во сина блуза со фирма на фабриката каде што работи.)

ЗЕЛКАРОТ: Што, почна!?

ЗАЈАКОТ: Иха, од кога!

ЗЕЛКАРОТ: Човечки збор, Бате?!

ЗАЈАКОТ: Човечки, бабарски!

ЗЕЛКАРОТ: Иху, почна! *(задоволно ги трие рацете)* Почна луѓе, почна!

ЗАЈАКОТ: Полошо, Бате! Царицата е трудна, *(мирно си грицка зелка)*, И царот е труден, Принцезите од ред, со опростение како кошој сламарски се принцезите во мевојте, Грофицата, Мајката Грофица, Керките Грофици, Внуките, Снаата Грофица, Тетката Грофица, сите со грофици на ред се трудни! Таков беше часот, пријателе, се спасија само некои златни роднинчиња, што ги препознав по глаеот! Бостан стана веков, сè под нож, чесен збор. Фалбата е кратата, делото е украс личен, ер кај да е, најдалеку за девет месеци вистината ќе излезе на видело, клец, клец, клец, ха ха ха!

ЗЕЛКАРОТ: *(се задума)* Ами да ми ја продадеш оваа вистина, пријателе, колку бараш? *(Пауза)* *(Зајакот се мисли, запре со јад.)*

ЗАЈАКОТ: Не, не ми е за продавање, Извини!

ЗЕЛКАРОТ: Аман! Барај што ќе бараш мораш да ми ја продадеш! Не заебавај, се е за продавање! Аку сум прост работник, не сум толку неписмен, во денешно време, таков е веков, за пара се може да се купи! Човек, жена, коњ, магаре, маска, кобила, што

сакаш, дете чедо, се се продава, Сè, сè, сè! Речи ја цената, колку бараш?!

ЗАЈАКОТ: Кога си запнал, ајде! Не ќе биде многу една зелка!

ЗЕЛКАРОТ: Многу! Абре земи ги сите, што прашуваш колку, вистината нема цена! Алал!

(Зајакот ќе земе една зелка и како претепан ќе оди, а зелкарот кој ќе помине му дава „алал“ зелка.)

Појава 5

ЗЕЛКАРОТ: Алал! Алал, луѓе! Алал, браќа!

ПРВИОТ КУПУВАЧ: Нејќам без пари, Молам!

ЗЕЛКАРОТ: Мораш! Јас частам, почна!

ВТОРИОТ КУПУВАЧ: Како, бре, почна, кога!?

ЗЕЛКАРОТ: Иха, од кога! Сите се трудни, сите со ред, аку сакате под реден број, молам! Директорицата е трудна, И директорот да си го Е. е труден, аха, и нив ги наполнија, со опростение во меот како сламарски кош, на машала! Трудно е секретарчето лично, трудна е и Евгенија Камческа. И шефицата на финансиското одделение. И кадровската служба е трудна. И другарката од синдикатот. И Фросето од картотечното е трудничко. Партијната дамичка, онаа што ми се правеше таква чесница, божем, таа на мрава не згазнувала. На здравје на сите да им е. Сите. Сите. Сите!

Појава 6

(Доаѓа еден друг со сина блуза, ама со друга фабричка ознака. Тихичко, но многу заинтересирано ќе праша.)

ВТОРИОТ РАБОТНИК: А Арбуле Арбулески, колега?

(Зелкарот се промислува, но ќе одговори како пушка)

ЗЕЛКАРОТ: Арбуле Арбулески, колега, Тие се веќе на породилен одмор!

ВТОРИОТ: Бога ти, на породилно ... Да, Да!

ЗЕЛКАРОТ: Со царски рез, скроз на скроз, ама се спаси!

ВТОРИОТ: Баш ни е мило за Арбуле Арбулески, баш!

(Си оди, доста успокоен, но тука останала доста оригинални лица: од нив не ќе излезе ни збор, но се кажуваат нивните очи, лица, искривени усти, вратови, згрчени раменици, раце стиснати во тупаници, та тие се поопасни дури и од маскарите, суратите. Малку ќе треба тука да се случи нешто страшно, мачно, тегобно, ги разбудува блиското кукурикање на петел.)

Појава 7

(Доаѓа Петелот со опашката в раце, Ѓаволот, исто, со опашката в раце, и на лавот некој посилен му ја скинал опашката.)

ЗАЈАКОТ БАБАР; Тројца лични бабари со откорнати опашки, најтажно нешто на веков! Што се случило, Браќа?

(Тројцата плачат, олковај ги ронат, липаат)

ПЕТЕЛОТ: Се случи, заврши, пријателе!

ЃАВОЛОТ И ЛАВОТ: *(Братски гушнати)* Заврши, се сврши нашето!

ЗАЈАКОТ: Аман, кога почна, кога заврши! Ајде соземете се, кажете сè по ред, не жалајте за опашките, овдека вака имат безброј мајсторчиња млади, ќе ве закрпат за час, само зборувајте искрено и чесно!

СИТЕ: Чесно, најчесно, Ужас!

ПЕТЕЛОТ: Најужас во веков, брате. Леле кога дуна тој лош ветар, ни круна, ни цар се виде, магла. Аку го зеде Господ, спасен е, аку не сметај на Принциот му паднал в рака! Маки, Маки! Маки, народни!

ЗАЈАКОТ: А Царицата, што е со Царичето, Браќа?!

СИТЕ: Маки цареј, маки народни! Маки, Маки! Маки!

(Зајакот му ја грабнува опашката на Лавот, заклетва дава.)

ЗАЈАКОТ: О, судбино слепа, зар и Царицата клета! Жими овој светол, јуначки меч, во часов решен сум да гинам, Време е браќа да се живее или да се умри, Само Царичето начисто да се спаси. О, јунаци, браќа, чесни граѓани, трудбеничиња лични. Не, да знаете, не е уште сè изгубено, Слушајте како нашата труба од високо гласи, Напред, царицата морат да се спаси!

(Се свртува кон Петелот.)

О, личотијо божја, Ти најмил ранобуднику, господар на зорите и изгорите, Зар за изгубена опашка ќе жалиме, Брате, Тебе, убавец, сета красота во грчманикот ти била, во грлцето, Запеј брзо, за општото дело, кукурички смело, Еј преку три планини да се чуе, Напред, Напред, Напред!

(Петелот се охрабрува, до трипати кукурика. Зајакот потоа му се обраќа на лавот, ја гушка неговата голема глава, рековме, Лавот беше Мајсторот.)

ЗАЈАКОТ: О, ти, мудра лавовска главо, по Царот најцарскиот створ на земјава, Најсилниот, Најјуначниот, Боже, Некој појунак од тебе да се најде на веков и светов, Лав пупунец, кукавиче клето, О, очи да истечат, никогаш јас не би поверувал во таа лага! Ајде, пушти го гласот, бате, земја да се стресе, небеса да се отворат, Запрени води да потечат, Библиски рикни, Напред! Напред! Напред!

ЛАВОТ: Јас пупунец, јас кукавиче клето, О, свето и проклето,
Напред!

(Рика, спремен е за поход)

ЗАЈАКОТ: *(Кон Ѓаволот)* Разбирам што ве снајде, Брату,
Жалам, недонакнадлива е таа загуба скапа, Да! Да се живи
пријатели, пушти срце, спремен сум судбината да ја делиме на две,
еве!

(Зајакот сам ќе си ја откине својата опашка)

ЃАВОЛОТ: Напред! Напред! Напред во свет бој!

(Одат.)

Појава 8

*(Голем метеж станал на мирниов пазар. Зелкарот работник
прв го прифаќа борбениот повик, Со едно вреќе зелки на рамото
тргнал во поход.)*

ЗЕЛКАРОТ: Напред, браќа! Напред! Напред!

*(Тие неми, оригинални луѓе, сета таа господа, го заградува.
Работникот гледа да се пробие, но кругот околу него се стеснува и
сè поголема толпа наоколу се шири, сосема тој се изгубува во тој
народ. Без ниту еден збор да се чуе, овие луѓе само нозете како да ги
имаат, газат, газат, газат! Со такво тивко газење полека
толпата оди се движи, на спротивна страна од јунаците, назад.)*

*Еден од тие оригинални луѓе, на крајот, останува сам, под
нозете му е работничкиот комбинизон. Долго, долго гледа во него,
потоа, мирно, како цигара да си припалува, ќе извади позлатена
запалка и ќе ја запали таа крпа. Ја пали и со оној ист, спокоен
чекор, без брзање се оддалечува). Н а з а д!*

Појава 9

*(Царот и Царицата, со по едно коњско ќебе преку раменици,
бегаат, се кријат. Застануваат пред малиот пожар, Царот дува,
го гасни, плука.)*

ЦАРОТ: Срамно! Срамно! Срамно!

ЦАРИЦАТА: А што е толку срамно. Цару мој, срамно било
глава да се спаси?

ЦАРОТ: Срамно е, О царице мила, што толку народ се
поништи, а Царот како пиле под кошула главата си ја крие!

ЦАРИЦАТА: Народот е безброен, Величество, а Царот е еден!
Продумај чесно, ќе видиш оти е токму така! *(Царот дума)*

(пауза)

ЦАРОТ: Да! Умната Царица моја, ја рече вистината, Таа е во право, Народот е безброен, а Царот е еден! Да, да, без сомнеж, Владетелот е еден, толку! *(се сепнува)* А што бидна со мојот Паж, Царице умна, каде е тој?! Леле Пажот ми го нема, ај беља! Ај несреќа! *(плаче)* А кој ќе ме јава сега, а! Весели приказни, слатки, кој ќе ми шепне сега на увцево царско, а! И со толку чудни, мудри загатки беше полн! А, Пажот мој, Тој, Каде е Пажот мој!

(Го бара, но нема многу време за барање. Музики страшни, барабани, труби, мораат да бегаат.)

(Изгубениот Цар оди кон таа страна од каде што доаѓаат музиките, А Царицата го вика на нејзината страна.)

ЦАРИЦАТА: Назад, Цару! Назад! Назад!

(Безволно Царот се враќа, мрмори ...)

ЦАРОТ: Назад, пак на истото место, кај триците!

(Одат)

Шеста слика

Појава 1

(Избезумен бабарски свет бега пред силната музика. Ранети, осакатени, чалмосани, изврзани во очите, заслепени, кај му гледаат очите се кријат, среќа, на пазарот се најдуваат повеќе такви места. Под тезгињата, во кантите за ѓубре, кој каде ќе втаса, поразени луѓе, џган).

ЗАЈАКОТ: Пропаст! Пропаст! Пропаст! *(Бега, се крие)*

Појава 2

(Доаѓаат бабарите во зелено, победниците. Луѓето на принцот, победниците, ги јавнале бабарите, луѓето на царот, едно големо јавање мавање. Едните до безумие си го тераат кејфот, другите до очај поднесуваат големи и страшни понижувања.)

(Крчмарот го јавнал Лавот, Мајсторот)

КРЧМАРОТ: Круната, сверу! (Ќе рече и ќе го швркне со камшикот, преку уши, по глава, по очи) Круната! Виното! (И на секој збор камшикот послушно му работи) Виното, локачу!

МАЈСТОРОТ: Будала, думав алал вино пијам. Удри!

КРЧМАРОТ: *(Не се шегува, удира)* Така, бре, црн кумурцијо, се разговара со Господарот!

МАЈСТОРОТ: О, повелете, заповедајте, удри! Десетпати удри, еднаш број!

КРЧМАРОТ: А кај ти е зборот Господару мој, О, Господару мој, повелете, заповедајте!

МАЈСТОРОТ: О, Господару мој, повелете, заповедајте!

КРЧМАРОТ: Ха, ха, ха! Така, така, слуго! О, зар со едно велење Господарот ќе прости, Вели, вели! *(Со камшикот околу гуша сака да го удави)* Виното, локачу! Триесет и девет бочки, сето винце ми го цицна! Мајкиното млеко ќе си го повраќаш сега, ха ха ха!

(Одат, вртат во круг, пауза)

Појава 3

(Тетката го јавнала Ѓаволот, Со неговата опашка се навка)

ТЕТКАТА: Чија е круната, Умно враже, ај ти тоа сега на Тетка да и го кажеш!

(Со едно кондурациско чеканче ќе го тресне по рогчето)

(Кутриот ѓавол ќе се собери како маче, не смее ни да офне.)

ЃАВОЛОТ: Одговорот е јасен, Тетко златна! Чиј е тронот, негова е и круната!

ТЕТКАТА: Умно, многу умно! *(Нежно ќе рече, но жестоко ќе го тресне по рогчето)* Ами од кога, бре, ѓаволче красто, Принцезата Тетка, ти станала обична тетка! Ајрлија, тетка!

ЃАВОЛОТ: Извини ме, Принцезо Тетко, прости ми многу, нешто како јазичево да ми се сплетка!

ТЕТКАТА: А сега ми ти се отплетка, Мило! *(Удира)* Погласно, погласно, јас не чув ништо, а вие горди луѓе чувте нешто?!

ЛУЃЕТО: Гордите луѓе не чуја ништо, Принцезо Тетко! Ништо, тие си ја гледаат својата работа! *(Брзаат, одат, го гонат непријателот)*

ТЕТКАТА: Ете, гордите луѓе не чуле ништо! Затоа погласно, најгласно на сиот глас! *(го треснува и си пее)* Тралалалалала! Море што ми текна, леле троа бурмутче, темјанче да си запалам, Тралала!

ЃАВОЛОТ: Луѓе, браќа, спас! Спас!

ТЕТКАТА: Темјанот за ѓаволот, темјанот, ха ха ха!

(На овој збор, Ѓаволчето ќе се разигра како младо ждребе, дури ќе ја прифати и песната на тетката, во дует тараликаат, заминуваат.)

Појава 4

(Првата внука Принцеза го вјавнала Петелот)

ПРИЦЕЗАТА ВНУКА: Кукурикај, бре, аро, пробуди ме, заспав!

ПЕТЕЛОТ: Ку — ку - Кукурику!

ПРИЦЕЗАТА: Некако предавнички ми кукурикаш, Петле! (Му корни едно перо од левото крило, го изгорува) Ку-курикај!

ПРИНЦЕЗАТА: Како што ти е заповедано, победнички, празнично! (Му кубе друго перце од десното крило) А, во жилата ми те погодив, сега не кукурикај аку сакаш. Ха ха ха!

ПЕТЕЛОТ: Кукурику! Кукурику! Кукурику! Да живее Принцезата сестра!

ПРИНЦЕЗАТА: Првата Принцеза наша, небиднику! (По главчето ќе го тресне, сега навистина ја налути)

ПЕТЕЛОТ: (Се качува на едно тезге) Првата, Кукури-ку! Првата Принцеза наша, Кукурику!

(Со се неа ќе се преврти долу, во прегратка Петелот и Принцезата, страшно се љубат! Во еден момент и самата принцеза ќе почне да кукурика, се тргнале под тезгето, од таму доаѓа ова кукурикање на Принцезата!)

(Тоа е тезгето на Бабичката и Вториот Продавач, нив, се чини ништо не може да ги помести од ова место. Сега само малку ќе ги тргне ова кукурикање.)

ВТОРИОТ ПРОДАВАЧ: Снесе!

БАБИЧКАТА: Сполај му на Бога!

ВТОРИОТ: Кокошка кога кукурига, Бабо, времето кажува оти ќе се мени!

БАБИЧКАТА: Сполај му на Бога! Ќе се мени времето, а шампанското 13 цванцика!

ВТОРИОТ: Турската лира, сто и педесет, до двесте динари!

Појава 5

(Конечно барабаициите, музикантите на Принцот Лу ќе стасаат. Со нив дирижира Дедото Лу, но наместо со палка, во раката држи крива турска сабја, брич. Непрестајно мавта со неа, под оваа команда зелените луѓе ја слават победата.)

ЗЕЛЕНИТЕ ЛУЃЕ: Победата е наша, Да живее Принцот Лу!

ДЕДОТО: Круната! Круната! Круната!

ЗЕЛЕНИТЕ ЛУЃЕ: Победата е наша, Да живее Царот Лу!

(Прават почесен круг, сè е тука во тој круг.)

Појава 6

(Кругот се отвора, начистина излегуваат сите работи: тука е тронот на тронот Принцот Лу, во skutот на принцот Втората Внука, а под нивните нозе се прпелка тажното и многу несреќно Паже.

ПАЖЕТО: Ба ти Принцот недугав! Улав!

ВНУКАТА: Што се лутиш море маже, помилостито биди, оти ти си само Паже!

ПАЖЕТО: Милостин кон будала, ќе си пукнам во кожава!

ВНУКАТА: А зашто Принцот е будала Маже, одговори ми де! Ама искрено и чесно, не туку така, штогодно и лесно!

ПАЖЕТО: Најчесно, Милостива! *(Плаче)* Принцот е будала оти не слуша умна жена!

(Принцот кој дотогаш беше се внесол во сладок занес, во галакање, наеднаш ќе срипа.)

ПРИНЦОТ: Што, Принцот да слуша жена, безумник низаеден! Принцот да слуша!

ПАЖОТ: Тевекелија, Принц! А и јас не сум веќе цел во умот, штом на празно тенеке тропам!

(Се свиткува таму каде што беше, кученце)

ВНУКАТА: Не лутете му се на Пажето, Мил, Мажето не рече нешто неарно, ценам најумно тоа си кажа. Природно, нели, е така, секој неглув треба да слуша, а вие, Принцу Мој, во ништо баш не сакате да ја почувете вашата Мила Принцеза или можеби не сум ви веќе мила?

ПРИНЦОТ: Мила сте ми, се колнам! *(Го бацува нејзиниот пендрек)*

(Пауза)

ПРИНЦЕЗАТА: Добро, Принцу мој, да ти верувам, нејсе! *(се замислува, многу, многу се замислува кругот се затвора)* *(Пауза)*

Појава 7

(Повторно на преден план избиваат музикантите предводени од Дедото Лу. Де од левата, де од десната страна зелените луѓе ги присилуваат победените, ги туркаат под сабјата на Дедо Лу. А тој се така си диригира, око не му трепнува, а туку од едната или од другата страна ќе летне некоја глава, ќе се растркала. Но ништо не се менува во ритамот и стројот, истата музика, истиот гласој:)

ЗЕЛЕНИТЕ: Победата е наша, Да живее Принцот Лу!

ДЕДОТО: Круната! Круната! Круната!

(Круната, летаат глави, касапница, одат, кругот повторно се отвора.)

Појава 8

(Тронот, Принцот и Принцезата, а вредното Паже со нога му тркала пред тронот од главите, оти, очигледно, тоа многу го расположува Принцот Лу.)

ПРИНЦОТ: О, само кога ќе станам Цар! О, охо!

ПАЖОТ: Та вие сте веќе Цар, Принцу! Со олку секнати глави што можете да бидете друго, Величество!

ВНУКАТА: Да, вистината ја кажа умниот Паж, ајре, така малку, домаќинеки, царски, Ко цар и Царица да си помуабетиме, доаѓа принцовски зборувавме! Ем толку глави, ем гледајте молам, сè живо на нога кренато, еден врз друг, вјавање на мртво, најцарски кејф си тераат! Пушти го срцето Цару, ај малку и ние цареки кејф да удриме, овчарот кај ќе избега сега, ценем! Најдалеку ако до брашнарата втасал, глумците ушите му ги јале! *(Нежно се втвива во него,)* Навистина, ај царски да си помуабетиме, Признавам ми се вјава, Ди, ди!

ПРИНЦОТ: Царски одговор бараш, Дамо!

ВНУКАТА: Да! Искрено ми се јава! Гледај колку лично рајата се вјава!

ПРИНЦОТ: Царски одговор бараше, царски одговор ќе добиеш! Не глумците, туку јас ќе го јадам!

(Царицата ова премногу ќе ја расположи, се смее како луда.)

ВНУКАТА: Шукур мир, најпосле царски збор да излезе од устето твое! *(Ќе го бакне, потсмешилив бакнеж)* Ами, чекај, опасно е тоа за здравјето ваше, најмил мој! Тврд е овчарскиот леб, згора со се опинци, со се гуња спие и еднаш во годината нозе аку мие!

ПРИНЦОТ: Со се опинци, со се гуња, со се овци, со се кучиња, Царица, ќе го иопапам арамијата. Ап, ап, ап, баш слатко мезе ќе ми биде, десерт! О, во најмилото, во Круната се колнам, за едно минутче маф ќе го сторам! Пправецот кон брашнарата, јунаци! Јуриш на триците!

(Ја прави судбоносната грешка, слезе од тронот, ќе јуриша. Во најнесреќниот момент, музиката кога се враќа, кога се затвора кругот, кога зелените луѓе се што ќе сретат на патот фрлаат под „диригентската“ палка на дедото. Кругот се затвора, очајнички крик: „Луѓе, јас сум Принцот!“ Ха, ха, ха, принцот!“

ГЛАС: Измамник гнасен, тој ајван принцот! Принцот е таму на тронот!

ДЕДОТО: Пофрлете ми го, дечиња, токму на левата рака, Оти сум левичар, лажно Принче, Ха, ха, ха!

(Музиката си продолжува мирно, се отвора кругот, Пажот пред нозете на Принцезата ја тркала главата на принцот.

ПАЖОТ: И тој ојде, свршено!

ВНУКАТА: *(Гледа, гледа)* Будашиште, ќе ми јуриша на триците!

(Станува, мирно, торбата преку раме, пендрекот в пазува и полека, полека оди...)

Појава 9

(На едни им е јасно што се случува, се губат и луѓе и музици, ги нема не се вратија. Крчмарот докрај сака да го понижи Мајсторот, го тера кон тронот, не забележува оти тронот е крвав, главата на принцот.)

(Крчмарот, Мајсторот и Двајцата калфи.)

КРЧМАРОТ: Рикај, оти ушите ќе ти ги откинам!

МАЈСТОРОТ: Да рикам!?

КРЧМАРОТ: Удрете по магарето старо, бре пезевенци! Удрете оти и вам доста ви го берам!

МАЈСТОРОТ: Да рикам како магаре старо, таква музика ти е по кејфот! О, боже, поголем џамбазлок немам ни видено ни чуено во веков, да рикам!

КРЧМАРОТ: Да, најслатка ми е магарешката музика, Многу ми се лепа за увово!

МАЈСТОРОТ: Ами јас лав, само лавски знам да рикам!

КРЧМАРОТ: Реков, магарешко рикање ми е по кејфот! Удрете, убиј го тврдоглавото магаре! Уш, Уш! Ај сега со Принцот мил да ми те запознаам, одамна ми те чека!

(Пред тронот, се поклонува.)

О повелете, заповедајте!

(Пажот се истопорува пред Крчмарот.)

ПАЖОТ: Во името на Неговото Величество, Царот Црчко Прчко, заповедам на Крчмарот предавник илјада да му се залепат сурови! На лице место, удрете! *(Им заповеда на слугите)* А ти, стрико, рикај, рикај во сиот лавовски глас објави Принцот е мртов, Да живее Царот!

МАЈСТОРОТ: Да рикам лавовски Дете, е, така пејќи! Земјата да се затресе, Небесата да се отворат, Запрените води да потечат, синцирите да пукнат, робјето да се ослободи, значи, Библиско рикање се налага. Пардон! *(Си вади вино од пазувите, пие)*

ПАЖОТ: Така, ти рикај, а јас одам по царот!

(Пауза, долга пауза.)

Појава 10

(Пред брашнарата, најупорните сè уште чекаат трици. Пажот, Гледа во луѓето, го бара Царот и Царицата. Сите - оклапушени, не можеш лице да им види. Умниот Паж почнува да ги мириса.)

ПАЖОТ: Овој ми мириса на пастрма, Овој на препечен човек, ама не е Царот, Овој на глупчовна, гадно! Овој којзнае на што мириса, Сите мириси се собрале во него, Овој ми мириса на цунцуле, Овој ми мириса на кобила, Овој ми мириса на коњ! Чекај, кобилава нешто како да ми ржна!

(Ќе, му го тргне ќебето од рамениците, Царот!)

ПАЖОТ: Царот! Абе кај си да ти го ибам племето, истолчив нозе барајќи те насекаде!

(Царот повторно се покрива со ќебето, Пажот пак се обидува да му го тргне, но Царот не се предава.)

ЦАРОТ: Јас ништо не знам, овдека вака си чекам на ред за трици!

ПАЖОТ: Абе какви трици, шуто, Тронот, сиот народ кај те чека!

ЦАРОТ: И јас чекам И луѓево чекаат, сите чекаме, молам, застани си таму во ред!

(Повторно се зафаќаат со ќебето.)

ПАЖОТ: Море, најарно јас да му се пернам на вратон, друго чаре нема!

(Сосе ќебе Царот го крева, Пажот ќе го пјавне, на увце му шепна нешто)

ЦАРОТ: О, Пажот мој, О, среќа, си го најдов Мажето!

(Ќеркичето го фрла ќебето.)

ЌЕРКИЧЕТО: Луѓе, народе, овој е Вашиот Цар, поклонете му се, бацете рака, а Ние сме Нивната и Вашата Царица, исто!

ЦАРОТ: Да, јас сум Царот луѓе, а тие вашата и нашата Царица, бакнете рака. Бацете, голема работа! Молам!

ПАЖОТ: Будала, Царот не моли, заповеда! Заповедај!

ЦАРОТ: Умно Паже, Заповедам! Јас сум вашиот и нашиот Цар, а Тие нашата и вашата Царица, Заповед, напред, напред, напред!

(Одат, Луѓето дури сега ќе кренат глава, ќе пуштат глас:) Трици! Трици! Трици!“)

Појава 11

Квечерен час, последен час. Грандиозен чин на победата, славјето нема крај. Целосен пресврт: Кралот и Кралицата заедно со Пажето, се во тронот, а тронот во цврстите и силни раце на

оние оригинални луѓе, што умеат силно да газат, а спокојно да одат, без голем шум. Нов круг, се отвора, се затвора. Сликите една по една се редат, која од која понижувачка.

(Првиот калфа го вјавнал крчмарот, Вториот калфа го тера „магарето“)

ВТОРИОТ КАЛФА: Уш, пустиња, мувата те изела! (Арно му го спружува стапот, по нозете.)

ПРВИОТ КАЛФА: Чуш, панукло! (По глава ќе го тресне со стапот)

(Ѓаволот ѝ се качил на тетката)

ЃАВОЛОТ: (Со истото чеканче в раце) Погласно, Погласно, Принцезо Тетко!

ТЕТКАТА: Си вјавал, ќе те јаваат, Внуку!

ЃАВОЛОТ: Како, како, не дочув арно, од каде Господинот Ѓавол, тебе вештерко стара, внук!

ТЕТКАТА: Зар внук, реков, Господине Ѓаволче? Не знам нешто ми се збркало во умчево!

ЃАВОЛОТ: О, жалам! Па дај да ти го дотераме умчето! (Ја треснува со чеканчето, Тетката офка, а Ѓаволот запаѓа од смеа,) Ха ха ха! Трлалала, Пеј, кучко, пеј!

(Петелот ја вјавнал првата Принцеза.)

ПЕТЕЛОТ: Пилче мое, неразнесено! Ех (ја галка) Црвена ми си во обравчињата, брзо ќе снесиш!

ПРИНЦЕЗАТА: Неблагодарник! Бездушник! Свер!

ПЕТЕЛОТ: Таков сум, Пиленце мое! Таков, таков сој!

ПРВАТА: Манијак! Аку си ти таков татков, јас не сум кокошка, молам на безобразен начин да не се иживувате. Манијак!

(Кукурикање)

(Се отвора кругот, Царот и Царицата, Пажот и верните слуги, оригиналните луѓе.)

ЦАРОТ: (доста расположен, по ножињата го гадулка пажето, го прашува) Како ми ти се гледа работава, Пажу мој, Ми се чини, Слободава ептем ги ќејфлеиса луѓево!

ПАЖОТ: Слободава, Величество, мајка си плакала, таман си е, да ни е жива! (по мала пауза) Олку среќен свет само на погреб од еден Владетел видов!

ЦАРОТ: Музиките не ги слушам нешто, глуво ми е, кај се музикантите чудесни?!

ПАЖОТ: Тој ум ќе го посакаш од Царицата мила, Свирачу!

ЦАРОТ: Во што е работата Мила, ти како да не ми си докрај среќна!

ЦАРИЦАТА: И сум и не сум, право да ви кажам, Величество!
Ни една свирка нема да блекне, додека не ми падне в раце курвичето
бесно!

ЦАРОТ: Чесно, нели, Пажу! Ем чесно, ем ново зборче чув,
наместо свирење блекање, Чудесно зборче, блекање!

ПАЖОТ: Ќе блекаш шуто, ќе блекаш ти како овен рогат кога
бубрежињата бели му ги кршат! Хе, хе, хе!

*(Царот се смее, двајцата се смеат, Царицата е само
сериозна, кругот се затвора, нови слики.)*

(Зелкарот работник ја бара својата работничка блуза)

ПРВИОТ КУПУВАЧ: Граот полдинар оката, евтинија!

ВТОРИОТ КУПУВАЧ: Двајспетпари јајцето, Бадијала!

(Им приоѓа Зелкарот)

ЗЕЛКАРОТ: Блузата, луѓе! Вечерва ми е сменета, блузата!

ПРВИОТ: Блузата!

ВТОРИОТ: Колку пари блузата?

ЗЕЛКАРОТ: Петпари!

ДВАЈЦАТА: Бадијала! На арно да излезе олкава евтинија!

(Дедото Лу мавта со кривата сабја. Не знае кај оди)

ДЕДОТО ЛУ: Напред! Напред! Напред! Наша е победата,
Наша е круната!

*(Се затвора кругот, се отвора кругот) (Во отворениот круг.
Истите и Мајсторот и Втората Внука)*

ВНУКАТА: Милост! Милост! Милост, Господарке!

МАЈСТОРОТ: Милост! Милост! Милост, Господару!

(Царот и Царицата интимно размислуваат)

ЦАРОТ: Милост, Е што збор беше тоа!

ЦАРИЦАТА: Денот е, Цару, Прочка!

МАЈСТОРОТ: Најчовечански молам, Величество, во часов да
се збрише овој најнечовечански срам од земјава! Еве, за тоа на
коленици ви паѓам! Со челото на калдрма, Господару?

ПАЖОТ: Страшно! Примерот од човек на коленици! Радост е
виеок човек да сретнеш И сигурно многу не ќе ме болат маливе
прстиња на нозеве, на нив да се потпрам, да се исправам и виделното
чело да му го бацам!

ЦАРОТ: Ти што велиш, Мила Царице?!

ВНУКАТА: Милост! Милост! Милост!

ЌЕРКИЧЕТО: Прочка, Прочка е, Цару! Простено и од мене и
од Бога!

ЦАРОТ: Ај како рече царицата, Пажу, атер да не ѝ кршиме!
Речено, сторено, Простено! Слобода!

(Внуката како пијана бега меѓу народот, се затвора кругот, гласови): „Да живее слободата, Долу тиранијата!“ „Слобода! Слобода! Слобода!“ (Мајсторот не крева глава, клечи.)

Музиката се огласува, Тронот и ситв со тронот одат, престанува секакво јавање и мавање, сите се слободни. „Да живее царот, долу тиранијата!“ *(Одат, Молк, долга пауза, Мајсторот не крева глава)*

Појава 12

(На едно тезге: Бабичката, и Господинот.)

БАБИЧКАТА: Чу, слобода! *(кон Господинот)* Ајде ослободете си ја душата, човеку, речете што ви е маката!

ГОСПОДИНОТ: Маката моја, Бабичко, ни на душманот да не му ја даде Господ! *(по куса пауза)* Се пензионирал, а навтасав да се женам! *(Плаче, вади бело моминско, можеби, невестинско шамиче, си ги брише солзите)* Не, не сум по болест пензиониран, поседувам службен документ!

БАБИЧКАТА: Ах, каква несреќа, Среќнику! Ами станче имате, Молам?

ГОСПОДИНОТ: Имам, Бабичке! Одлично сум ситуиран, не можам да се пожалам!

БАБИЧКАТА: Сполај му на бога. Сполај му на Бога! мајчичка мила, Молам, кај вас држите таква сорта?

ГОСПОДИНОТ: Мајчичката мила, Бабичке, пред три години си го зеде редот!

БАБИЧКАТА: Сполај му на Бога! Сполај му на Бога! Сè што е од Бога, најарно си е, најправедно! А сестричките, Молам?

ГОСПОДИНОТ: Вдомени се, Бабичке, проблем нема!

БАБИЧКАТА: Сполај му на Бога, Сполај му на Бога!

(Се спрема да оди, но ја задржува една неочекувана работа.)

(Од под тезгето излегува Зајакот Бабар, без ниту еден зоор да изустуи, молчејќи се ослободува од зајачките кожничкиња и таа зајачка маска. Крај Господинот, како во сон, се појавува една прекрасна, радосна мома, очигледно, таква родена, р а д о с н а. Долго, долго господинот и момата се гледаат. Момата само што ќе посака да го прегрне, Господинот ќе побегне, лета, ела да го стаса човек!)

МОМАТА: *(Само така ќе рече)* Побегна!

БАБАТА: Сполај му на Бога, Сполај му на Бога! *(оди)* Слобода!

(Мајсторот тешко се крева, се чисти, дува, голема силина го спопаднала.)

МАЈСТОРОТ: *(како за себе)* Слобода, ба ти кората!
(Оди.)
(Завеса. Крај на денот, Крај на празникот.)

Седма слика

Појава 1

(Ден по празникот, пред ковачницата. Доцна утро. Купишта од бабарски реквизити, сè тоа мора да се среди. Оваа работа ја вршат калфите. Мајсторот седнал пред тезгето и глава не крева, задумано гледа во своите дувала.)

МАЈСТОРОТ: Злочин! Злочин! Злочин!
(Пауза)

ПРВИОТ: Што е со Царот и Царицата, Бате? Го нема и Пажот, коњушарите и двајцата мазгари, речиси, сета свита! Навистина кај е Царот, празникот заврши!

ЕМИНЧЕ: Курбан!

ВТОРИОТ: А аку круната му се залепила за газот!

ПРВИОТ: Резил, што зборуваш!

ЕМИНЧЕ: Курбан!

ВТОРИОТ: Резил е царот, Секој ден му е празник!

ПРВИОТ: Што рече, безобразнику! *(го боди со мечот)*

ЕМИНЧЕ: Курбан!

(Вториот се противставува, се брани, се гонат, одат тројцата)

МАЈСТОРОТ: Злочин! Злочин! Злочин!

Појава 2

(Крчмарот носи авланка вино, го чести Мајсторот)

КРЧМАРОТ: Бујрун, Мајсторе, оплакни грло!

МАЈСТОРОТ: Благодарам, пријателе. Доста беше сè!

КРЧМАРОТ: Дувало, две, зар меѓу пријатели тоа е сè, Мајсторе! Не те знам за ваков фодул човек!

МАЈСТОРОТ: Не, не то а, Крчмару!

КРЧМАРОТ: А што, Денот беше, прочка!

МАЈСТОРОТ: Премногу се дрзна, Господине Крчмару! Нерадост во виното сипа, бедно! Обичајот, адетот и аманетот стар, Денот свет, под крчмарски есап стави клет! Ова само сакам да го знам на тие луѓе кој им го даде тоа право, крчмарскиот занает да се возвишува над обичајот, аманетот строг! Крчмарски, Крчмарски, Крчмарски век!

КРЧМАРОТ: Денот си носи, Мајсторе. И гробови по патиштата се отворале на овој ден, вистина!

МАЈСТОРОТ: Вистина! Вистина, колку лесно од валканата уста се лизга чистиот збор! Вистина, ха, ха, ха! Змијата кутра лаза. Отровот на две нозе оди! Деца сме ние, цел живот ќе си играме тек или чифт!

Појава 3

ПРВИОТ КАЛФА: Мајсторе, спас!

ЕМИНЧЕ: Курбан, Мајсторе!

ВТОРИОТ: И господ не ќе го спаси, Мајсторе! Најпо гано нешто рече за Царот и Царицата наша, паша!

КРЧМАРОТ: И мало и големо полудело. Сите се мрднале во умот! Што бес ги фатил, што им фали!?

ПРВИОТ: На Човекот лицето, на Мајмуноот газот, Крчмару!

ВТОРИОТ: Алал ти вера, Братче! За зборот, простено!

ЕМИНЧЕ: Газ и образ, Господине крчмару, не е исто, нели Мајсторе?

МАЈСТОРОТ: Да, синко Еминче! Газ и образ не ќе биде исто, За образ се работи, пријателе, Есапот, Крчмару, направи го по новата камата! *(Оди во ковачницата)*

(пауза)

КРЧМАРОТ: Со него кога е трезен не се зборува. Дувала! Кажи ја цената, Мајсторе, и сè ќе биде стокмено!

ПРВИОТ: Ова е цената, Господине, гледаш, до лактов!

ВТОРИОТ: Браос, Братче! *(го боди)*

ПРВИОТ: Што ти е, будала! Нели си простивме, квит!

ВТОРИОТ: Не, повторно ме фати инаетот, ќе си пукнам во кожинкава, многу му даде на крчмаров ненаситен!

КРЧМАРОТ: Види го ти, пес!

(Ќе грабне едно стапиште и по него, тој по Првиот, по сите Еминче.)

ЕМИНЧЕ: Курбан! Курбан, браќа!

(Одат, се губат.)

Појава 4

(Избезумени луѓе, Петелот, пазарци, Господинот... кој е многу задишен, Керкичето, повторно завиена во едно коњско ќебе, здола многу тенко облечена, со растурени коси, избезумена, речиси од сон станата, избегана, штукната.)

СИТЕ: Спас, Спас! Спас!

ПЕТЕЛОТ: Пеав, пеав, допеав! (*Ја фрла маската*) Молам, зар петлите и кокошките, немаат татко и мајка! Сигурно и нив некој ги роди! (*Кон крчмарот!*) А снеси ми едно јајце, Крчмару, олцкаво, колку едно зелено оревче, а!

КРЧМАРОТ: Бре, умни деца, кој се овие грешни?

ПРВИОТ: Шведски, луѓе, добри, луѓе, Господине крчмару!

ВТОРИОТ: Браос! (*повторно го боди, го брка*)

ЕМИНЧЕ: Курбан!

(*Калфите одат, народот се собира во купче, не знаат кај да одат.*)

ЌЕРКИЧЕТО: Судбина црна! Пропадна Шведија, ојде!

КРЧМАРОТ: А која си ти, мори, ќерко, клета!

ЌЕРКИЧЕТО: Бев, сега сум никоја! Битти, ојде Шведија! Од највисокото на буниште дојдов! (*во доверба, другите да не чујат*) Царот се мрдна, се згреши во умот, тоа е најголемата штета!

КРЧМАРОТ: А што е со, Царичето, лично, Ќерко!

ЌЕРКИЧЕТО: Ене го таму, по патиштата како улав шета! Голема, недонаместлива загуба. Бегај, спасувај глава човеку!

(*Се втикува во него, се крие*)

СИТЕ: Спас, Спас, Спас!

МАЈСТОРОТ: На работа, На работа, На работа!

(*Во голема лутина напразно со големиот чекан удира во наковалникот, си го брише челото.*) Од оваа кисела маја, најсладок е лебот. На работа, пезевенци!

Појава 5

(*Истите, доаѓаат Дедото, Тетката и внуките.*)

ДЕДОТО: (*бесен, со крлук в рака*) Каде е царот, ба си му врагот!

ВНУКАТАВТОРА: Напред, Дедо!

ТЕТКАТА: Свату! Аман, свату!

ПРВАТА: Држете го луѓе, ќе направи чудо!

ТЕТКАТА: Свату, Свату, Златен Свату!

ВТОРАТА ВНУКА: Напред, Дедб!

(*пауза*)

ДЕДОТО: Каде е, очи да ми го видат!

ВНУКАТА: (*со пендрекот в рака*) Кралот бедници, Царот предавници! Каде е најмилиот мој!

ЌЕРКИЧЕТО: Досега овдека требаше да биде!

ДЕДОТО: Каде овде, зар не дојде!

ГОСПОДИНОТ: Судбина човечка, дојде и сјојде!

ДЕДОТО: Сјојде, каде!?

(*Се враќаат калфите, се бркаат.*)

КАЛФИТЕ: Дојде и сјојде, создравје!

ЕМИНЧЕ: Курбан!

ДЕДОТО: Каде, по кој пат тргна!

(И тој оди и Внуката, го бараат, тргнува и Господинот, ќерката)

ЌЕРКАТА: Величество! Величество! Величество!

(Пауза)

(Луѓето, мирна сцена, речиси, како да се помириле луѓето со судбината.)

ПЕТЕЛОТ: Ба ти животот наш, ни со крал ни без крал, никако!

ПАЗАРЃИЈА: Раскрчена земја и народ!

БАБЕТО: Сида и Гомора!

ОРТАКОТ: Мир, мир, кутрите мие си думавме во мир живееме, за срамота, за греота!

БАБЕТО: Од сите страни стоосго небото натежало над Шведија, а од петтата морето како ламјиште рика! Алтернатива нема, 13 цванцика!

ОРТАКОТ: Сида и Гомора, До двесте динари!

(Пауза)

АМАЛОТ ПРВ: Знаеш што, Рамче, така, за проба, би сакал своите сили да ги одмерам со царската круна! (многу сериозно зборува)

КРЧМАРОТ: Сиот свет се дуна, немаат спас!

(Се враќат Дедото, Внуката, Тетката, Првата Внука, Ќеркичето.)

ВТОРОТО: Предавство, Дедо, Велиеството морат да е тука!

(Доаѓаат и калфите.)

ПРВИОТ: Смирете се шведски луѓе, во крај сте божји, кај мир и слобода царат, така, на вас веќе никој не ќе крене рака!

ВТОРОТО: Овдека е вака Дедо, скриен е од шпиуни клети, проклети!

ПРВИОТ: Без тега, праведната држава за се ќе смисли закон, а само да се чепне во човек, дури и на смејата простодушна кај нас ѝ се суди, безгрешен е тој параграф!

(Втората Внука, Тетката и Првата го бараат Царот „Величество“, нежно, „Царе“, Цару наш! Величество! Царе!“.)

ДЕДОТО: Магаре! Магаре низаедно!

(Барајќи, Втората Внука кај вратата на крчмата наидува на Ќеркичето, Долго, долго се гледаат)

ЌЕРКИЧЕТО: *(паднато е во занес, само си зборува)* О, што беше мил, ептен мил, мевлем на рана! Стара коска, ха ха ха, на раце ме внесе во царските палати, како во сон а чисто јаве беше, А пажето умник, безумник, ко маченце мало нежно, ме грапка, на смеа по

бутина ме шлапка, да се одбранам, не можам, оти умното со нова загатка ќе ме сплетка, ретка, зошто снегот е бел, ха ха ха! Погоди де зошто снегот е бел!? Скаменета Внуката гледа (*се гледаат*) И умна царицата морат да бидит, со опроштение, на газот да имат очи, Снегот е шеќер за народот, Стрино, затоа е бел! Ха, ха, ха!

ВНУКАТА: Дедо, Татко, Тетко, Сестро златна, Тој е тука! Курвичево живо, таму во крчмата го скрило!

КРЧМАРОТ: Чесна е мојата крчма молам!

ВТОРАТА: Тргни ми се од патот ороспиче! (*и го трга ќебето, безмалку гола ќе биде Керкичето. Безмилосно ја треснува со пендрекот, таа паѓа, но во неа има уште сила, ќе ја зграпчи за нозе, едната на една страна се трга, другата на друга, ништо живо не може да ги отплетка.*)

ЕДНАТА: Мој е, Вештиче!

ВТОРАТА: Мој е, Курвиче!

КРЧМАРОТ: (*занемен гледа*) И таа се згреши!

(*Се слушаат труби, барабани, гласови, долга пауза, нема, кој кај се нашол, нема веќе каде, идат!*)

Појава 6

(*Истите, Царот со својата свита, го носат на тронот. Внуката и Керкичето, псечки вклучкани се влечат кон него.*)

КЕРКИЧЕТО: (*ќе ја пушти, на коленици, нозе му љуби*) Ваша сум, Цару! се колнам во мртва мајчица (*плаче*) Лажни беа тие 'ржења коњски, кобилски, еве ја мазгата! (*покажува кон Втората Внука, која се поклонува*)

ВНУКАТА: Повелајте, Господару!

(*Царот ќе се заинтересира за пендрекот*)

ЦАРОТ: Што чудо е тоа, лична, дај да го видам! (*а кон Керкичето. Мори муво, тргни ми се од ногата!*) Јас сум цар а не магаре! А де, милостива, мерак ми е да го видам!

ВНУКАТА: Ах! Јас си сум, Честити Царе, сè уште чедо на мајка, Девче девствено!

ЦАРОТ: Заповедам, јас сум крал!

ВНУКАТА: Ах, толку ме исплашивте, Кралу мој! (*му паѓа на skut, арно ќе му седне*)

КЕРКАТА: Ах, црна јас! За воздух да молиш Прце Игнатиески, да питаш за воздух, ах! (*ќе изгуби свест*)

КРЧМАРОТ: Луѓе спас, таа ми е Керка!

МАЈСТОРОТ: Детска, детска, ама работава не ми стои за машала, со деца маштеница да не сркаш!

КРЧМАРОТ: Мајсторе спас! Дедо Спас! Тетко, Луѓе! Паже, најумно, најчестито маже, спас! Спас, моето дете! Пажу, мажу благословен, спас!

ПАЖОТ: Што спас, и тој ноќе, бесојте го тераат! Истајте му ги бесојте! (*Покажува на круната*) Слободно, одберете си алат, по рака и душа, можете и со дикел за лозје копање! Со ашов, со мотиче, со сор, со коса, со чекан, со клешта, со заби, со гребало, со нокти, со што сакате и како сакате, слободно!

(*Народот ќе навали во ковачницата по алат, секој си зема по еден алат, а Царот со Внуката се во еден таков занес, бесотилак...*)

ТЕТКАТА: Свату!

ДЕДОТО: Сваќе!

(*покриваат очи, веднат глава*)

(*Народот е вооружен и спремен за борба*)

ОРТАКОТ: Кој ќе биде прв, прашање е сега?!

АМАЛОТ ПРВ: А што добива Првиот, браќа?

ПЕТЕЛОТ: Првиот, се знае, сè и ништо!

КУПУВАЧ: А колку пари оката, која е цената!

ОРТАКОТ: Главата со круната многу тежи, цена и нема! А без круна?

ОРТАКОТ: Ништо, колку еден бостан скапан!

КУПУВАЧОТ: Бре, евтинија! Не, во тој случај, јас не можам прв!

ПЕТЕЛОТ: А кој, некој мора да почне!

КУПУВАЧОТ: Тој е татко, тој нека почне!

КРЧМАРОТ: Таткото ли прв, бездушници! (*О, повелете, заповедајте! газум газум отстапува*)

БАБИЧЕТО: Има алтернатива, само аку ме слушате! Топтан сите, нашинската таман да го устоличиме. Нашинската, ни лук јал, ни лук мирисал! А шампанското 13 цванцика! А со господ напред! Крстот, молитвата и го обиколуваат.

ПАЖОТ: Доста се крстевте, удрете. Ха ха ха!

(*Кој ќе удри ничкум паѓа, сите поснопица на сцената.*)

ГЛАСОВИ: „Маѓепсана е круната, ужас! Кукурику, за последно!“ (*Крици, лелеци...*)

ПАЖОТ: Погласно, погласно блекајте, ќе се спасите! Бе, бе, бе!

ЦАРОТ: Умно Паже, ела нешто уште поумно Царицава наша да ми ти каже! (*му шепоти, Царот се превиткува од смеа*)

ПАЖОТ: О, Царице моја! (*ја бацува*) Те знаев, ама не верував оти дотолку си во умот! Браос, ха ха ха! Луѓе, Царот и Царицата умна голема милост ви даваат, оти блекањето многу го расположи, со срце и душа ви дозволува круната да му ја целивате, ха, ха, ха!

Што било поминало, што ќе биди ќе се види, здравје! Ај сега со ред целивајте царска круна, блага како мед! Ха, ха, ха!

(Музиката почнува, барабаните, Царот и Царицата неприлегано се напучуваат, луѓето во ред, така задникот да им го целиваат.)

(Пауза, долга)

ДЕДОТО: Чекајте луѓе, по ред, ама право е и по крв сигурно, Дедото ќе биде прв!

(Си плука во рацете, арно го стегнал дреновиот стап)

СИТЕ: Немој Дедо! Кој проба изгоре, едночудо народ фира ојде, доста!

(Не слуша веќе Дедото никого, му го спржува дрентот, чудотворно овчарското стапче, го спрже Царот газето, бега со рацете таму, Царот бега, Дедото по него, мажу, храбар мажу, спас!“ Вистинска војна, станал брат на брат, сват на сват, свој на свој, калфи, пазаргии, Мајсторот со чеканот по наковалната.)

МАЈСТОРОТ: Луд, луд век!

ГЛАСОВИ: Блуд! Блуд!

(Сите ќе седнат на газ, скапнале, се умориле, се убиле. Керкичето се буди, избекумена:)

КЕРКИЧЕТО: Бунт. Бунт. Бунт!

(Царот ќе застане, ќе грабне еден штит.)

ЦАРОТ: Каков бунт, која е несреќнава жена!?

(Пауза, мртва тишина.)

ПАЖОТ: Женава кутра! Оддалеку е дојдена и дури појдена, Величество! Од Шведија твоја, е женичкава црна нашинче, Цару!

ЦАРОТ: О, мојата родна Шведија, како е, што има таму?!

(Керкичето на коленици.)

ЦАРОТ: Стани и збори, оти и одвнатре и однадвор ми гори, што ветар те завеало дури до овдека вака, која мака?

КЕРКИЧЕТО: Неискажлива е маката, Цару мој! За никаде и доникаде е Шведија твоја, целата во црно завиткана, ужас!

ЦАРОТ: Таа, Пажу, како да ми блада!

ПАЖОТ: Не, премногу срцето ѝ страда, Аку си цар де еднаш отвори очи, зошто ти ги дал господ, при очи цел живот слеп!

ЦАРОТ: Пажу, умот в глава, работава не е за смеа и шеги! А и ти мило, Швеѓанче младо, *(самиот ќе ја крене)* немој нешто лажни приказни да ми кажуваш, без причини народно срце да растажуваш! за такви гнасни лаги, ќерко, најлични летале глави! Немој непотребно да заглавиме, оти еднаш штом почне, недај боже, после тешко се враќа! брат брата за гуша ќе фати, сфати! Мудрите Македонци, за таквото зло ваква голема мудрост кажале. Кој ти го

ископа окото сосе коренче, Братот роден окцето ми го ископа сосе коренче, одговорот мудар гласи! Не играј си со глава, Бог не ќе не спаси!

ПАЖОТ: Да ја испробаме искрената душа, Цару! Баба лажи, трап не лажи, ај за тоа да ни кажи!

ЦАРОТ: Умно, најумно мое Паже! О, Шведијо мајко, зар врз тебе падна пламената клетва на Троја! *(по куса пауза)* А колку пари граот, Швеѓанко наша?

ЌЕРКИЧЕТО: Граот седумдесет круни, Величество!

ЦАРОТ: Граот, седумдесет круни! Отрув!

ПРВАТА ВНУКА: И спанакот е тука, Честити Царе, цела стотка!

ЦАРОТ: Брука!

БАБИЧКАТА: А шампанското 13 цванцика!

ОРТАКОТ: Турската лира сто и педесет до двесте динари!

ЦАРОТ: Арач, данок во крв!

ПАЖОТ: И лебот го прекрстија, Цару!

ЦАРОТ: Безбожници! А како го крстија сега?

ДЕДОТО: Папо, Цару!

ЦАРОТ: Папо! Е, тоа скапо ќе ги чини! Море, акшам-пазар станал веков лук и вода!

ГЛАСОВИ: Аман, Цару!

ПЕТЕЛОТ: Ами водата, струјата, маслото, шеќерот, животот!

ГЛАСОВИ: Кутра, кутра Шведија!

ПАЖОТ: Аман, Цару, гледај прави, некако поштедија!

ЦАРОТ: А кој ја нанесе таа лута рана, ќерко?!

ПАЖОТ: А кој, се знае, Тој најмногу што го намразил Царот!

ЦАРОТ: Никој не го мрази царот, Народот безрезервно си го сака. А викнете една! *(викаат: Да живее Царот, Долу тиранијата!)* Гледаш, будало паже!

ПАЖОТ: Подумај арно, Цару, не туку летај, мисли и на принцојте!

ЦАРОТ: О, камен на камен, принцојте!

ЌЕРКИЧЕТО: Тие, Цару мој *(му се обесува на врат)* Баталете не нас Величество, туку дури има уште време повасајте.

ЌЕРКИЧЕТО: повјасајте, повјасајте, стасајте и спасете го народот!

ЦАРОТ: *(слуша)* Луѓе чесни, морето чади од браној бесни, Ко аждејата да се дави така пишти водата, Времето ич не е за поход, ама што да се прави, таков е саатот, животецот на коцка морат да се ставит, Некој ќе се дави, друг ќе слави, Напред! Во поход јунаци, мажи!

КЕРКИЧЕТО: Напред, за слободата на мајка Шведија! (*кон Втората Внука*) Да, кој страда од морска болест, Внуко, поарно да не тргнува, целиот пат бродот ќе биде во пени и облаци! Збогум, кога така ми било чкртнато, шведиска кралицо!

ПРВАТА: Оригинал, шерфендивче, Тетко!

ТЕТКАТА: Напред, Свату! Напред, најмили мои внуки. Во Турција, во Босфор на кафе!

ВТОРАТА: О, Рајче, Рајче! Од пишаното не се бегало, турска невеста, султанија!

(*Барабаните, добоишите, сите одат, остануваат само Крчмарот и Мајсторот.*)

Појава 7

КРЧМАРОТ: Битти, останав без дете! (*се удира по глава, како поместен ќе го зграница Мајсторот*) Стори нешто, кумурцијо стар, ти ја ској таа пушта круна. Ти ја ској, Ти откој ја, спаси ми го детето!

МАЈСТОРОТ: Ба ти сонот, ба ти тронот! Дума, не гледа оти крчмарот го даш, со се него, ке го крене, оди во ковачницата и го зема најголемиот чекан, го фрла крчмарот, плукнува в раце) Овие раце... посрани се овие машки раце, лајно! (*Со најголема лутина удира по тронот*) Шведеи, Америци, Канади, Австралии, Ташкенти, Франци, Англии, Швајцарии, Турци, Балкани, Патагони, Македони, Погани, Ба ти племе, ба ти мене!

(*Ќе се појави свирачот на покривот од крчмата*)

КРЧМАРОТ: Свири бре ти, удри!

(*Засвирува, тронот ќе се ничкоса, ќе се откорни една нога...*)

Појава 8

(*Ќерката со круната в раце се враќа, радосна, лета.*)

КЕРКАТА: (*Ко гром од ведрото небо да ја удри, Самата од себе ко презрен бостан пукна!*) Спасен е најмилиот мој, господ го спаси!

(*Царчето сега навистина избезумено, поштукнато.*)

ЦАРЧЕТО: Круната, Вештиче!

ВТОРАТА ВНУКА: Круната, Магепнице!

ДЕДОТО: Круната, измамнице!

СИТЕ: Смрт за вештерката, Смрт, Смрт!

КРЧМАРОТ: Ќерко!

(*Ќе потрча со сите, гласови*) Смрт, Смрт, Смрт!

СВИРАЧОТ: Што стана, Мајсторе!?

МАЈСТОРОТ: Гледај, ти си таму!

СВИРАЧОТ: Ау, ау, ау! (*вие, бега*)

(пауза)

Појава 9

(Се враќа Царот победоносно, навистина со пукната круна, ама некако му стои, Пажот на раменици му е, со плунка ја лепи. Ќе се потпре некако и тронот, има луѓе, ратисан таму ќе седнат Царот и Внуката:)

ЦАРОТ: Ама му го запрживме граот на непријателот, ќе памети! Ај сега, Дете, кажи една арна загатка, развесели ги луѓето, алал речи од Царот и Царицата!

ПАЖОТ: Умреа загатките, Цару! Мртва е, Мртва!

ЦАРОТ: Кој е мртов, Пажу?!

ПАЖОТ: Вистината, синко!

ЦАРИЦАТА: Бога да ја прости, да е жив Царот и Царицата!

ПАЖОТ: Пусти му живот, Бате! Од грешен погрешен, Кутре, песче слепо фрлено в река, лајаче кутро!

ЦАРОТ: Бре магаре едно, зар така за царот се збори! Мајмунче, а му седиш в skut! Ај мавни ми се, безобразнику низаеден, нејќам очи да ти видам!

ПАЖОТ: *(Слегува бацувајќи ја главата, а не круната)* И полошо ќе ви е, со сопствени раце лице ќе си крие!

ЦАРОТ: Каде, бре, пијано сватче, се смеев!

ПАЖОТ: О, Блесост, ве молам не задржувајте ме веќе, лудачето за себе доста и самото ќе си биде! Не плаши се, кутар, не ќе си сам, наскоро крчмарот ќе дојде, од него најарен крој ќе се земиш, кошулчето ќе ти биде за мерак!

(Царот станува, збунет, ја вади круната, ја фрла:)

ЦАРОТ: Чекај. Чекај, не те чув арно што рече, доречи!

ПАЖОТ: Чекај, имат време, цел живот ќе блекаш! Бе, бе, бе!

(И Царот блее)

ЦАРИЦАТА: У јас, несреќна! Царот се мрдна, Пажот бега, од мене што ќе биде сега?

ПАЖОТ: Со тебе, Мила, што ќе било, здравје до утре! Секогаш исто, секогаш ништо, секогаш на пат, никогаш не ќе стасаш дома! Молам, марифетчево чудотворно земете си го, ваше беше, така, сè на свое место. Гробари браќа, со дикат копајте го овај гроб, аман!, живи мајка, живи сè! Здравје, до година повесели!

ДЕДОТО: Пажу добар, каде е Царот, Внукот?!

ПАЖОТ: Тука е, Деде, тука е некаде наоколу, дивани, се одмора од тешки царски грижи! Бујрун, крунава ја заборавил, штом

го најдиш врата му ја на место и покарај го троа, царска круна не се остава ко лепешка на пат. Не, не се знае саатот! Држи!

ДЕДОТО: Не, чедо! Аман тргни ми ја од пред очи, Очи да истечеа!

ПАЖОТ: Шутраче, старо, попусто се браниш, овој обрач за твоето срце е дар од внукот цар! Со здравје да си го носиш, Дедо!

МАЈСТОРОТ: Клето и проклето!

ПАЖОТ: Еј, Мајсторе личен, најубав човеку, не грди си ја душата. Тебе клетва ни в уста не ти прилега. Авланката крени ја со пресно, пенливо вино. На здравје речи, пресечи! Што, идат, ни збор повеќе, ни ласка, ни маска, ништо! *(Се соблекува, работникот зелкар е тој маж, умниот паж)*

Појава 9

(Истите. Таткото, со мртвата ќерка в раце, народот.)

КРЧМАРОТ: О јас клет! О, сиромашен и јалов свет, превртлив, понезадржлив од водата! Си течиш, така, си течиш без гајле, по своја кејф и куд! О, јас луд, толку доцна, толку предоцна да го откријам тој блуд! *(куса пауза)* Каде е Свирачот, тој таму горе што мислеше оти, се спасил, - па аку си се спасил, овој грешен и толку несреќен така, од срце ми те кани на свадба, ајде засвири за атер, удри на тапанот, дуни на гајдата, речи го, невестинското и тешкото, помешано на едно место.

(Свирачот ќе удри на тапанот, а народниот хор кој оди по таткото ќе запее)

НАРОДОТ: Алилуја, Алилуја, Алилуја, А жизн бесконечнајаааа!, а жизн бесконечнајааа! *(грми народниот хор, одат)*

Појава 10

(Царот во улога на диригент доаѓа со својата музика. Тоа се деца со детски свирки и барабани, Царот диригира. Во еден момент се загледува во своите раце.)

ЦАРЧЕТО: Од каде овие црни и црвени дамки на моиве раце! *(Престанува да диригира, престанува музиката)* Чекај, *(мириса)* ова е крв, сигурно не сум сетил кога сум се пресекол, каде е режнатото! Не, немаат ни гребнатинка, а крвта блика! *(Се чисти, се брише, кај да се фати, в пазува, в лице, сиот ќе се извалка од крвта)* Зрчалчето кралско, тоа зема мана! *(Го бара, се гледа)* Лажно е царското огледалце, лажно! *(го фрла, Гледа во огледалцето)* Боже, какво е ова врашко огледалце, од него крв и смеа бела блика, лик најубав

момивски ми се кажува! Злочин! Злочин! Злочин! по куса пауза) Не, јас не сум убиецот! Дедо! Дедо! Дедо! Дедо! *(се крие под тронот,)* Не, јас не сум убиецот! *(со раце си го крие лицето)* *(пауза)*

Појава 11

(Скаутите в час ќе стрчаат кој по тронот, кој по круната. Станува еден страшен метеж, очи ќе си извадат кој да ја земе круната, кој да се качи на тронот. Два-три табори се, секој ред своја тајва, првиот, вториот, третиот ред. А еден ќе се качи, друг над него, трет, ќе бидат симнати, други се качуваат... а царчето оздола тронот со плеките го крепи, и сеедно истото го повторува.)

ЦАРЧЕТО: Не, јас не сум убиецот! *(Со шепот тивко)* Таму, горе е убиецот, Горе, горе! *(покажува на тронот)*

(Завеса, крај)